Redacțiunea, Administrațiunea, și Tipografia:
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la Administrațiune în Brașov și la următorele Birourî de anuncіurî: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks* Nachfolger; *Anton Oppelik, J. Danneber,* în Budapesta: *A. V. Goldbergerg, Eckstein Bernat:* în Bucurescî: *Agence Havas,* Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann.*
Prețul inserțiunilor: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărî mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banî.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔR DE DUMINECĂ 18)

„Gazeta" iese în fiă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șése lunî 6 fl., pe trei lunî 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunî 20 fr., pe trei lunî 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorî.
Abonamentul pentru Brașov
administrațiunea, piața mare, Têrgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe șése lunî 5 fl., pe trei lunî 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunî 6 fl., pe trei lunî 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banî. Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 96.—Anul LVIII. Brașov, Duminecă, 30 Aprilie (12 Mai) 1895.

Cum va decide Monarchul?

Brașov, 29 Aprilie v. 1895

De-o săptĕmână de dile tóte foile din monarchiă vorbesc numai de cérta dintre ministru de esterne Kalnoky și de urmările ei.

Acésta dovedesce, că i-se dă o mare însemnătate lucrului, căcî atinge nisce întrebărî, dela carî atérnă viitórea desfășurare a policei dinăuntru în cele două state dualiste ale monarchiei, în Ungaria și în Austria.

Politica bisericéscă a guvernului unguresc, scim ce turburare a produs chiar și între Ungurî, scim că a dat nascere „partidei poporale" catolice, deșteptând oposiția clerului catolic și a magnaților. Lupta ce s'a încins între catolicî și între clica calvină jidană-maghiară însĕ nu e numai o luptă trecĕtóre, ci este o luptă hotărîtă pentru putere.

In timpul din urmă partida lui Zichy a început sĕ crescă și sĕ se 'ntărescă într'un mod, încât acésta a deșteptat cele mai marî îngrijirî în tabĕra calvinilor dela ocârmuire. Mișcarea catolicilor își află sprijinul sĕu cel mai puternic în politica sântului Scaun dela Roma. Papa Leo XIII a salutat cu bucuriă înființarea partidei poporale catolice și a binecuvântat pe conducĕtorii ei.

Nunciul papal Agliardi, când a întreprins călĕtoria sa în Ungaria, nu s'a gândit de sigur de a se amesteca în afacerile interne ale țerii, cum i s'a imputat, dér fără îndoiélă a avut în vedere de a strînge legăturile sântului Scaun cu catolicii din Ungaria încuragiându-i în stăruințele și luptele lor pentru interesele catolicismului.

Acésta însĕ n'a putut fi pe placul clicei, ce domnesce adî în Țéra unguréscă și a cărei corifei sunt Coloman Tisza, Wekerle și Szilagyi, carî stau la spatele ministrului-președinte Banffy. Ei se tem, ca nu cum-va încetul cu încetul sĕ 'șî pérdă tótă influința și sĕ le scape cu totul frênele din mână. Sunt cu deosebire îngrijațî de oposiția catolică, care își ridică capul tot cu mai mare cutezare, ceea ce s'a dovedit și cu ocasiunea alegerilor dietale întregitóre din urmă.

De aceea au plănuit ei cunoscutul atac al lui Banffy în contra nunciului Agliardi, în speranță, că astfel vor da o lovitură de mórte „partidei poporale" și întregei oposițiunî conservative.

Intâiu l'au pus pe Banffy sĕ-i scrie ministrului de esterne Kalnoky că nunciul s'a amestecat în trebile dinăuntru și sĕ-l întrebe décă nu crede, că trebue sĕ se facă reclamațiunî la Roma din causa acestei purtărî.

Kalnoky a rĕspuns, că e gata a face astfel de reclamațiunî, *décă* se vor adeveri cele susținute în nota ministrului președinte unguresc. Banffy îndată ce a primit nota ministrului de esterne a pus pe deputatul Terenyi sĕ-l interpeleze și a dat cunoscutul rĕspuns rĕsboinic în contra pretinsului amestec al nunciului.

Clica a sperat, că a prins în clește pe Kalnoky și că vorbind de reclamațiunile, ce acesta le-a pus numai în vedere, ca de un fapt împlinit, îl va sili sĕ plece și că atuncî ea va triumfa.

La aceea însĕ nu s'au așteptat corifeii clicei, că Banffy va fi nu numai desmințit de Kalnoky, dér că va fi și dăscălit de el în „Politische Correspondenz".

Așa s'a născut conflictul și crisa. Kalnoky și-a dat demisiunea. Banffy a alergat la Viena. Monarchul a intervenit sĕ-i împace prin mijlocirea ministrului unguresc dela curte br. Josika. I-s'a dat voiă lui Banffy sĕ publice nota lui Kalnoky, ca sar'ate, că în adevĕr ministrul de esterne i-a pus în vedere, că va face reclamațiunî la Roma pentru purtarea nunciului.

Ast fel se credea, că s'a pus capĕt certei. Dér în 6 l. c. Majestatea Sa printr'un autograf a declarat, că nu primesce demisiunea lui Kalnoky și l'a asigurat de deplina sa încredere. Tot-odată s'a dovedit, că Kalnoky nu se grăbesce nicî decum de a trimite nota cu reclamațiunile la Roma.

Acésta a produs mare mâhnire între guvernamentalii ungurî și neliniștea lor a crescut, când au vĕdut că și în camera austriacă se fac interpelații din partea antisemiților și a clericalilor în scop de a lua în apĕrare politica bisericéscă a sântului Scaun și a trimisului sĕu.

Acum s'a sfătuit din nou clica și a aflat, că cabinetul Banffy trebue sĕ céră, ca mai întâiu Kalnoky sĕ facă reclamațiunile, pretinse de Banffy, la Roma, și apoi sĕ i se dea și guvernului unguresc satisfacțiune printr'o manifestație de încredere din partea monarchului.

Br. Josika, care a fost la Pesta și a mers de aicî la Pola, unde se afla Majestatea Sa, fu însărcinat, se dice, cu misiunea de a comunica acésta Majestății Sale, adăugênd că, décă nu i se va face destul, ministeriul Banffy își va da demisiunea. Ba se asigură, că Josika a dus cu sine și cererea de dimisiune a guvernului.

Așa stă dér acuma afacerea. Adî plécă și Banffy la Viena, unde Majestatea Sa va decide.

Cum va fi hotărîrea monarchului?

Foile oposiționale maghiare susțin sus și tare, că demisiunea cabinetului *va fi primită* și că Banffy trebue sĕ cadă, căcî prea s'a deochiat prin purtarea sa bruscă și neprecaută, dovedind, că nu e la locul luî.

Cumcă e pericul la mijloc, nu numai pentru Banffy, dér și pentru partida guvernului, se vede și din tonul foilor ei, carî au început acuma sĕ amenințe, că, décă nu se va împlinî pretensiunea Ungariei de a se face reclamațiunî la Papa, *se vor rĕsvĕrti Ungurii în delegațiunî contra pactului dualist.*

Mult atîrnă dela decisiunea monarchului în aceste clipite, atérnă ca óre sĕ mai dăinuiéscă neștirbit sistemul putred de guvernare de adî, orî sĕ se facă o schimbare în el, care sĕ mai curățe aerul infectat de suflarea veninósă a clicei calvinejidane, care teroriséză de atâta timp țéra și popórele ei.

Cum va fi acésta inaltă decisiune?

Convocarea

Congresului național bisericesc.

Miron,

din îndurarea lui Dumnedeu archiepiscop al bisericei ortodoxe în Transilvania, și metropolit al Românilor greco-orientalî din Ungaria și Transilvania.

Preasânțiților frațî episcopî, venerabilelor consistorii eparchiale, onorabililor și iubiților deputațî congresualî, iubitului cler și popor din provincia Nóstră metropolitană: dar și milă dela Dumnedeu și salutarea Nóstră cordială!

Avênd în vedere §§. 151 și 152 din Statutul Organic, *congresul ordinar național-bisericesc al provinciei Nóstre metropolitane,* care la terminul normal de 1/13 Octomvre 1894 nu s'a putut întrunî, prin acésta *îl convocăm și-l declarăm de convocat în mod suplotoriu la biserica Schimbării la față din cetatea Sibiu, pe Dumineca din 7 (19) Maiu a. c.,* la 9 óre antemeridiane, când se vor începe ritualele bisericescî cu chiămarea Duchului Sânt, ér terminate acestea, va urma deschiderea congresului și se vor începe lucrările lui, conform regulamentului pentru afacerile interne.

Dat în residența Nóstră archiepiscopală-metropolitană din Sibiu, la 27 Aprilie (9 Mai) 1895.

Miron Romanul.

FOILETONUL „GAZ. TRANS."

Floricica Codrului.

Legendă de C. Stamati Ciurea.

(Fine.)

Natura creatóre nu-și alege locurile privilegiate, spre a-'și desvĕli podóbele sale. Și flórea codrului nu dată rivaliséză cu planta cultivată sub vitrinile palatului. Cătrinuța, fiica codrului, cu frumseța sa putea sta în rĕnd cu cele mai alese ființe ce strălucesc în salóne cu a lor forme și grații încântătóre. Catrinuța se deosibea numai cu constumul ei cel simplu și cu mișcările ei nestudiate, cu coloratura obrajilor ei dogoriți de sóre, ce da încă mai multă vigóre frumseței corecte unui profil clasic, grațiósă închipuire, ce poeții orientului o chiemau nu odată în versurile lor înfocate. Ochii ei negri, umbriți de gene lungî, esprimau o căutătură galișă și putrundĕtóre, éră pĕrul ei era de o mărime atât de abundantă, încât împletit și adunat într'o códă, ajungea până la pămênt.

Decî Catrinuța înainta cufundată în gândurî cu ochii țintițî la pămênt, când deodată nechezatul calului lui Hrițco a făcut'o sĕ trasară. Ea își îndreptă ochii spre bojdeucă, și cunoscênd calul a gâcit călărețul, și o zimbire de plăcere se ivi pe gurița ei. Ea grăbi spre pnenița, unde o întêmpină Hrițco și o luă de mână.

— O, de când te aștept, îi dise el, sĕ fiu aice și sĕ nu te vĕd îndată!

— Of, ce grabă, rĕspunse Catrinuța rîdênd, tu doreai sĕ mĕ vedî îndată, dér venirea ta de astădî nu este pré grabnică?

— Dómne! ce sunt eu vinovat, décă îndeletnicirile la curte nu-'mî dau răgaz, și tocmai acuma, când vênătórea cea mare se apropie, zace multă rĕspundere pe capul meu, încât nu-'mî rĕmâne timp de prisos.

— Și pe când se va aduna boerimea la vênat?

— De astădî peste o sĕptĕmână, însĕ de mâne chiar încep a sosi óspeții cei din apropiere.

— Ce minunată adunare va fi acésta, și cum ași dori sĕ privesc la curte sosirea atâtor boerî, dise Catrinuța cu naivitate.

— Ba nu, puicuța mea, rĕspunse Hrițco posomorându-se, nicî tu nu trebue sĕ vedî pe boerii vênătorî, nicî ei pe tine.

— Și pentru-ce?

— Pentru-că te pot vêna prea ușor.

— Vĕdut'ai, mĕ rog, rĕspunse Catrinuța, dând din umerî; par'-că eu sunt căprióră sĕlbatică? Ce șagă! Și cu o mișcare repede îi aplică lui Hrițco o sfârlă în vêrful nasului.

— Orî și cum, deși nu eștî pentru ei o căprióră sĕlbatică, apoi negreșit o pómă gustósă, rĕspunse Hrițco oftând.

— Én' lasă lingușiturile! nu mĕ mai face pómă gustósă. Dér sĕ uităm vênatul. Spune-'mî mai bine când mĕ vei duce la bâlcul dela Svirsc, ca sĕ-'mî cumperî cordele și papucî roșî de nuntă. Gândesc, că în grabă nu mĕ vei duce, căcî eștî sgârcit de banî și nu vreî ca miresa ta sĕ fiă frumos îmbrăcată, temêndu-te, că voiŭ plăcé vre-unui boerinaș tinerel, ce umblă pe la bâlciurî după fete frumóse, așa că am gâcit? Ast-fel vorbind apucă pe Hrițco de vêrful mustețelor, scuturându-le în degete. Tênĕrul flăcău îi prinse cu o mână degetele, éră cu cealaltă o trase pe genunchî și, fermecat de privirea ei, își plecă capul pe umĕrul ei.

— Dér, îs sgârcit, rĕspunse el, căcî tu 'mî eștî tótă avuția mea, care n'așî da-o în schimb nicî pe tóte moșiile boerului nostru. Și étă pentru-ce mĕ înfiorez, când mĕ bate gândul, că te pot perde.

— Uită-te, mĕ rog, ce gând!

— Așa, dise Hrițco, ține minte, că acest gând mĕ prigonesce până și în somn. Nu odată te vĕd prin vis în brațele unui boer, și atuncî cu spuma la gură sunt silit sĕ privesc cu umilință, cum tu te lupțî respingênd desmerdările sale. O! atuncî sar din pat nebun de durere și alerg prin codru, astupându-'mî urechile, prin carî pătrund țipetele tale de desperare. Nespus e atuncî chinul meu. Și Hrițco își întórse fața ascundêndu-'și lacrimile, ce-'l podidiră.

— Contenesce.... dise Catarina oftând dureros. Se uită cu compătimire la el, lărgindu-i-se pupilele ochilor sub apăsarea nespusei spaime, ce o cuprinse.

— Nu-'mî mai vorbi ast-fel de cuvinte înfricoșate, ce fac de-'mî furnică tot tru-

Revistă politică.

Majestatea Sa, după cum anunţă „*Bud. Corr.*“ va convoca **delegaţiunile** pe 6 Iunie la Viena. Autografele privitóre la acésta convocare se vor publica în numĕrul de mâne a ḑiarelor oficiale.

*

Deputatul ungur *Horváth* Gyula, cel cu „faimosul atentat dela Bocsig“ a petrecut câteva ḑile prin România în afacerĭ de — *geşeft.* Fóia „*Adevĕrul*“ din Bucurescĭ publică o convorbire, ce a avut'o unul din colaboratorii sĕi cu acest declarat duşman al Românilor, silindu-l sĕ-şĭ dea părerea **asupra cestiunei române.** Etă, după „Adevĕrul“, ce a ḑis Horváth: „Convingerea mea intimă este, că în curênd se va înlesni terenul pentru a pregăti o împăcare între aceste două elemente (Românĭ şi Ungurĭ), cu atât mai vêrtos, că ele au interese cu desăvêrşire comune, atât sub raportul economic, cultural-social şi politic, cât şi sub raportul lor, ca individualitate politică. Actualele relaţiunĭ încordate dintre Românĭ şi Ungurĭ sunt opera camarillei din Viena, opera contelui Kálnoky, care pe de-oparte încuragiază guvernele unguresci la o acţiune desperată contra Românilor, ér pe de altă parte îndémnă pe Românĭ la resistenţă, şi alimentéză prin cercurile hotărîtóre din Bucurescĭ o ură înverşunată contra nóstră; căcĭ sciţĭ pré bine, că Viena vré sĕ ne slăbéscă şi sĕ ne învrăjbéscă cu tóte naţionalităţile. Recunosc, că în cestiunea naţionalităţilor, guvernele unguresci au făcut multe greşelĭ. Dér *cea mai mare greşélă a fost nenorocitul proces al Memorandului, prin care guvernul unguresc a creat o sumă de martirĭ.* Şoviniştĭ sunt şi între Ungurĭ şi între Românĭ: însĕ nu mai puţin adevĕrat e, că ambele aceste popóre au şi elemente sănĕtóse, serióse, carĭ se gândesc şi la ḑiua de mâne. Când aceste elemente vor birui asupra şoviniştilor din ambele tabere, atuncĭ se va puté inaugura o eră de pace, o eră de împăcare. Spre acest ideal trebue sĕ tindem cu toţii, décă nu voim sĕ fim înghiţiţĭ în curênd séu mai târḑiu de valurile pangermanismului, séu ale panslavismului“.

*

Din cercurile Vaticanului se lăţesce faima, că **episcopatul austriac** în curênd va distribui *o pastorală colectivă*, în care *reuniunile creştine-sociale* vor fi provocate la supunerea, ce datoresc hierarchiei şi la moderaţiune, în înţelesul îndrumărilor Scaunului Sânt.

*

Ḑiarul frances „*Figaro*“ anunţă, că Germania, Francia şi Rusia vor încredinţa pe guvernul din Spania cu formularea definitivă a convenţiei de pace dintre **China şi Japonia.** Spania posede în apropiere de aceste două state asiatice insulele Philipine, şi de aceea puterile europene sunt de părere, că ea va sci mai bine judeca asupra unor anumite cestiunĭ delicate. — Flota ruséscă, care de present se află în apropiarea Japoniei, constă din două vapóre marĭ panţerate, cincĭ încrucişătóre de rangul prim, trei încrucişătóre de rangul al doilea, două încrucişătóre cu torpilorĭ şése cancniere şi trei torpilorĭ. După cum i-se depeşéză oficiului Reuter, Japonia, la rugarea Chinei, prelungi cu 5 ḑile armistiţiul. Plenipotenţiatul japonez, conte *Ito-Miyoji* conferà alaltăerĭ în Chefor cu delegatul chinez, conte *Li*, cu care ocasiune ş'au predat unul altuia în schimb ratificaţiunile convenţiei de pace.

Calea la domnitor.

In tóte timpurile şi sub ocrotirea orĭ-căror principiĭ monarchice, persóna domnitorului a fost şi trebue sĕ fiă instanţa cea mai înaltă şi cea din urmă, cătră care omul între orĭ ce imprejurărĭ se póte îndrepta. După legile austriace şi astăḑĭ îi stă în voiă liberă criminalului osândit la mórte a-se îndrepta cătră mila domnitorului. Cu atât mai mult cetăţenii, jigniţĭ în drepturile lor, trebue sĕ aibă cale deschisă la persóna prea înaltă, pentru de a-şĭ espune plângerile şi pentru de-a putea cere ajutor şi scut dela el, mai ales atuncĭ, când e vorbă de interese de stat şi nu de interese private.

După conceptele constituţionale, monarchul lasă sĕ domnéscă deosebite guverne responsabile, el însĕ îşĭ reservă dreptul de domniă asupra tuturora, orĭ mai bine ḑis *libertatea de-a păşi numai decât*, unde este lipsă de-o intervenţiune. In calitatea sa de domnitor, decĭ, monarchului constituţional îi stă în voiă liberă de-a chema la guvern noi bărbaţĭ, de câte-orĭ află de lipsă. In modul acesta un stat constituţional este ferit de pericolul, ca dinastia sĕ se identifice cu un sistem de guvernare séu cu capriţiile unui partid. Domnitorul, care stă peste tóte guvernele, póte aduce în tot momentul hotărîrĭ libere şi póte opri greşelile servitorilor sĕi, chiar pentru acésta interesele sale înalte pretind, *ca popórele sale sĕ nu-şĭ perdă încrederea în el*, încredere, care în momente critice se îndréptă direct cătră el şi îi predă direct materialul, din care el apoi póte sĕ judece asupra seriosităţii stărilor de lucrurĭ.

Este afară de orĭ ce îndoială, că legăturile de dragoste între popor şi dinastiă sunt sânte şi nu se pot rupe până atuncĭ, până când naţiunea îşĭ póte trimite pe bărbaţii sĕi la treptele tronului, pentru de a-şĭ spune plângerile şi a cere scut şi ajutor. De aceea domnitorii din tóte timpurile au vĕḑut cu bucuriă, când bărbaţĭ din popor vineau la ei şi cu respectul profund ce'l datoreau le spuneau, ce aveau pe inimă.

Unul dintre cei mai însĕmnaţĭ monarchĭ din vechime ḑise: „Tóte porţile castelului meu regesc sĕ fiă deschise în tot timpul, ér drumul ce duce la ele sĕ se presare cu florĭ, ca fiă-cărui cetăţén al statului sĕ-i fiă uşor de-a păşi înaintea domnitorului sĕu şi a-l numi judecător suprem în cestiunĭ de céartă. *Intre principe şi popor nu e iertat sĕ stea nicĭ un zid*, ci numai un pod construit din două felurĭ de pietri şi felurile acele de pietri sĕ pórte numele de „*iubire şi încredere.*“

Un istoric modern scrie următórele: „Poporul în majoritatea lui tot-déuna a fost duşmanul rĕsvrătirilor marĭ, dér şi tot-déuna fórte simţitor pentru dreptul sĕu Cât timp decĭ îi este deschisă calea la acela, care 'i se pare pus de Dumneḑeu ca cel mai înalt ocrotitor al drepturilor sale, atât timp nu va slăbi în fidelitatea sa faţă cu dinastia, ci va recunósce în el capul sfinţit al întregei familii, numite stat“.

Maghiarĭ şi Evrei.

„Maghiarul stetea singur în Europa — acum şi-a aflat pe *fratele* sĕu. Fiul lui Israil însĕ şĭ-a găsit cele ḑece seminţii perdute ale fraţilor sĕi,| le a găsit aicĭ în Ungaria în seminţiile Hunilor, Schiţilor, Cumanilor, Pecenegilor şi Sĕcuilor — urmaşii Chazarilor. Odinióră s'a fost contopit deja odată într'o seminţiă poporul maghiar şi evreu al Chazarilor la ţermurii Mărei-Caspice, mai târḑiu s'a despărţit Maghiarul şi a mers mai departe, de a-şĭ cuceri o patriă pe teritorul celor patru rîurĭ, dér pe Evreul Chazaric l'a apucat dorul după fraţii sĕi şi şi-a luat şi el bâta şi straiţa şi a urmat urmelor lui Hunor şi Mogur până la Dunăre şi la Tisa. Décă *Maghiarul şi Evreul* n'ar fi *de-un sânge*, pututu-s'ar fi atuncia *contopi la olaltă* astfel, cum arată lumii, spre mirarea ei, istoria celor din urmă 25 de anĭ? Unde este un esemplu ca acesta în istoria poporului evreesc? Şi unde este un esemplu, ca un popor *sĕ fi primit de bună voiă religiunea jidovéscă, ca Sĕcuii*, carĭ s'au făcut *sabbatharĭ?* Şi cine scie, décă acum Ardélul întreg nu ar sta tot din sabbatharĭ, la cas când înclinarea poporului maghiar spre religiunea jidovéscă nu s'ar fi stîrpit cu fier şi foc?“

Sĕ nu credeţĭ, ḑice „Deutsche Ztg.“ din Viena, că cele de mai sus sunt o glumă anti-semită asupra stărilor din Ungaria. — Nu, cele ḑise mai sus sunt scóse dintr'un tractat, pe care l'a publicat învĕţatul foiletonist al lui „Pester Lloyd“, Dr. Adolf Silberstein, în numĕrul festiv „Peszáh“ adaus la nr. din 5 Aprilie al fóiei sĕptĕmânale „Egyenlöség“, dér l'a subscris după împrejurărĭ cu „Dr. Silberstein *Ötvös*“ (Adolf). Credem, că părţile citate dovedesc mai mult, decât o sută de articolĭ, că Evreilor în Ungaria nu le este numai de-a împlini o formalitate prin esecutarea recepţiunei religiunei lor, şi dovedesc, cât de scurt vĕḑĕtorĭ sunt aceia, carĭ cred, împreună cu ministrul de culte Wlassics, că „paragraful, care stabilesce trecerea dela creştinism la jidovism, vré sĕ împlinéscă numai un postulat *formal* al egalei îndreptăţirĭ, de-órece în praxă asemenĭ casurĭ de trecere ar fi de tot rare“.

Noi, ce e drept, ḑice „Deutsche Ztg.“, nu credem în ceea ce ne spune Dr. Silberstein „Ötvös“ (Adolf), că fără prigonirea crâncenă a Sabbatharilor, astăḑĭ tot Ardélul ar fi jidovit, nu credem nicĭ că în viitor s'ar puté întêmpla aşa ceva. Pentru acésta ne garantéză majoritatea arică a Saşilor şi a Românilor din Ardél, la carĭ nu ne aducem aminte sĕ fi observat nicĭ-odată pofte de jidovire. Pentru aceea însĕ, décă ţinuturile turanice ale Maghiariei nu se vor jidovi, — nu putem lua nici o garanţiă, după ce istoria Ungariei din evul de mijloc cunósce şi casurĭ de trecere în massă la religiunea jidovéscă. *Asiatul se simte atras cătră asiat.* De aceea ar fi timpul, ca elementele *arice* dinlăuntru şi dinafară de Ungaria sĕ se alieze în contra duşmanilor lor comunĭ.

SCIRILE ḐILEI.

— 29 Aprilie.

O scrisóre a noului Metropolit. Fóia ungurésca „*Hazánk*“ aduce scirea, că I. P. Sa noul Metropolit al Archidiecesei române greco-catolice de Alba-Julia şi Făgăraş, Dr. *Victor Mihályi*, a adresat următórea *scrisóre de adio*: „Prin prea înalta hotărîre cu data de 29 Noemvre 1894 Nr. 2199 a Majestăţii Sale ces. şi reg. apostolice, fiind numit prea graţios de Archiepiscop şi Metropolit de Alba-Julia şi Făgăraş, am predat guvernarea şi administrarea diecesei de Lugoş prea Onoratului Capitlu episcopesc. Despre acésta încunosciinţez pe onorata autoritate administrativă şi tot-odată mulţămesc sincer de sprijinul, de care m'a împărtăşit în decursul păstoriei mele. Recomand clerul diecesei de Lugoş şi pe credincioşii ei scutului mai departe al onoratei autorităţĭ administrative“.

—o—

Manevrele împĕrătescĭ se vor ţiné în Hunedóra şi jur şi vor dura până în 26 Septemvre a. c. Maiestatea Sa monarchul îşĭ va avé reşedinţa pe timpul manevrelor în Alba-Iulia. In luna acésta vor veni, sub conducerea unui vice-colonel dela statul major, mai mulţĭ oficerĭ dela institutul geografic din Viena spre a revida mapele militare.

---

pul de fiorĭ, şi ea, lipindu-se de Hriţco, tresărì iluminată de o ideiă subită şi îl avorbì: „Scii ce, iubite, sĕ fugim de sub robie, căcĭ îmĭ e frică sĕ nu se întêmple cum-va preḑicerea ta. Tata ni-a dat binecuvêntarea sa şi în cugetul nostru póte înlocui binecuvêntarea preotului sătesc. Tu mĕ iubescĭ şi eu asemenea pe tine, cu ale nóstre braţe, ce sciu ce-'i sila şi ce-'i munca, nu vom peri de fóme. Mai astă érnă steteam cu tătuca la foc şi el îmĭ povestea pataraniile lui din călĕtoriile sale, ca cărăuş în ţĕrile strĕine. Decĭ sciu, că este o ţéră, unde ómenii de ţapa nóstră sunt slobodĭ, ca pasĕrile lui Dumneḑeu, ca vêntul ce sbóră în pustiurĭ, şi că acea ţéră nu este departe de aicĭ, căcĭ ea se află pe malul Prutului şi se numesce România. Incolo decĭ! acolo-'i scăparea nóstră, şi numai acolo eu voiŭ fi a ta, fără ca cine-va sĕ aibă puterea a ne despărţi“.

Hriţco ascultà cu luare aminte cuvintele iubitei sale, el cu plăcere ar fi sburat, ca gândul, în acea ţéră fericită, de unde îi zimbia ne-atêrnarea, unde proprietatea inimei sale ar fi scutită de orĭ ce răpire. Cu ochii ţintiţĭ spre buzele ei, el aduna ca o albină de pe ele dulcea speranţă de un viitor fericit, pe lângă iadul ce-'l aştepta aicĭ.

— Şi tu nu şăguescĭ? întrebà el după o mică tăcere, spre a se încredinţa de hotărîrea tinerei fetiţe.

— Nu, rĕspunse ea din tótă inima.

— Dér ce ar ḑice tatăl tĕu de fapta nóstră?....

— Va ḑice, că aşa o sĕ fiă, se audì glasul lui Nichita, care eşind în acel moment din bojdeucă, prinse de veste vorba tinerilor amoresaţĭ. „Mergeţĭ, copiiĭ mei! fiţĭ norociţĭ, scăpaţĭ din jugul robiei. Bunii creştinĭ vĕ vor arăta calea, decĭ grăbiţĭ până ce nu sosesce vênătórea, şi scoţênd din chimir o mică pungulíţă urmà: „ér asta sĕ vĕ fiă de drum, câţĭ-va galbenĭ agonisiţĭ în tinereţele mele în ţéra spre care plecaţĭ. Vĕ dau pungulíţa, şi Dumneḑeu sĕ vĕ ocrotéscă, ér eu póte în curênd mĕ voiu uni cu voi în altă lume, unde nimenĭ nu ne-a despărţi, unde cel mic cu cel mare stau alăturea uniţĭ prin fapte bune“. Şi Nichita îşĭ plecà faţa sbîrcită de bĕtrâneţe de-asupra capetelor copiilor iubiţĭ, carĭ îngenunchind cu cuviinţă îi sărutau piciórele.

Intr'o clipă calul era înşelat şi aceste două fiinţe porniră cu speranţe în viitor, şi o steluţă strălucea în a lor imaginaţie, ca şi luntraşul, care împingênd luntrea pe luciul unei mărĭ nemărginite, îşĭ ţintesce căutătura spre un far în depărtare.

Hriţco şi Catrinuţa purcedeau cătinel, adesea întorcêndu-'şĭ ochii plinĭ de lacrimĭ spre bietul bĕtrân, care luându-'şĭ cobza îi petrecea cu un cântec trist de rĕmas bun. Umbrele celor două fiinţe iubite se iviră încă de câte-va orĭ printre crengile copacilor, apoi dispărură învĕlite de amurgul sĕrii, ce se aşternea pe poteca codrului. Atuncĭ vocea bietului Nichita începù a tremura, ca strunele cobzei sale, şi cântecul lui se sfârşi într'un suspin dureros, apoi scăpând cobza din mână, picà pe pragul uşei sărutând cu buzele urmele fiicei sale băiguind: Singur, singur pe astă lume! şi un şiroi de lacrimĭ năbuşì pe faţa sa nĕcăjită.

II.

De trei ḑile şi trei nopţĭ păreţii curţii boerului Climenco se cutremurau sub sgomotul musicei şi vuetul vocilor boerimei adunate în ospeţie. Orchestra cumpusă din robĭ, sub direcţia unui profesor de musică adus dela Praga, era de vr'o 50 de ómenĭ. Tótă tinerimea boerésca şi toţĭ holteii bĕtrânĭ ai Litvaniei benchetuiau la o masă întinsă, încărcată cu tóte bunĕtăţile de mâncare şi de beuturĭ. Curgeau şiróie de vinurĭ din butelcĭ şi din păharele prăvălite. Era o orgie monstruósă în onorul amfitrionului bĕtrân. Conversaţia cea mui hîdă, poveştile cele mai fără de ruşine sburau în tóte părţile, şi câte-odată puternicul hohot al musafirilor asurḑia sgomotul orchestrei. Toţĭ erau cu chef, numai amfitrionul bĕtrân părea posomorît, lovind cu ciudă câte-odată cu puternicul sĕu pumn în masă şi rĕsturnând şirurĭ de butelcĭ cu vinurĭ scumpe, carĭ în căderea lor se stricau rĕvĕrsând felurite arome ameţitóre. Eră din când în când vocea lui de bivol se rădica în sudălmi, din care se înţelegea motivul mânieĭ sale: Puşchiul! lup neîmblânḑit! ticălosul! am sĕ'l jupoiu de viu pe hoţul nemulţămitor!

— Destul! destul! Bachus al Ucrainei, îl întrerupse un tînĕr blond, un proprietar migieş. Póte că 'l-au mâncat lupii

O faptă generósă. „Dreptăţii“ i-se scrie din Lugoş, că în dilele trecute s'a presentat la Consistoriul român gr. cat. de de acolo un moşnég cu pĕrul şi cu barba căruntă, dér cu fruntea tot-déuna senină şi cu inima înflăcărată şi plină de generositate faţă de némul sĕu, pentru-ca întréga sa avere mobilă şi imobilă în preţ de *40.000 fl.* v. a. sĕ o jertfésca pe altarul culturei naţionale române. Generosul testator se numesce *Nicolae Braia* din Ticvaniul-mare şi considerabila sa avere a dat'o în grija şi 'n administrarea Consistoriului rom. gr. cat. din Lugoş. Fapta generosului Braia se laudă de sine şi nu are trebuinţă, de cât numai de imitaţia mai multor bărbaţĭ de inimă şi cu dare de mână.

—o—

Viceşpanul comitatului Neutra asupra alegerei din Neutra. Viceşpanul de odinióră al comitatului Neutra, Zoltán Zmeskal, a îndreptat o scrisóre deschisă cătră preşedintele „Kulturegylet“-ului din Nordul Ungariei, conte Stefan Károlyi, în care îşĭ anunţă retragerea din reuniune şi-şĭ motivéză pasul cu aceea, că rĕspunderea pentru *abusurile* ne mai pomenite, făcute cu ocasiunea ulteriórei alegerĭ dela Neutra, îi atinge mai ales pe acei funcţionarĭ municipalĭ, carĭ duc rol conducĕtor în „Kulturegylet“-ul din Ungaria nordică, şi că el nu voiesce sĕ fiă părtaş la procederile acelea, carĭ strică causei sânte a patriei de o sută de orĭ mai mult, decât agitaţiunile panslave.

—o—

Plânsórea unui Maghiar contra guvernului. Profesorul de preparandiă suspendat, Juliu Nagy din Nyiregyháza, a înaintat consulatului german din Budapesta o plânsóre, ce conţine mai multe cóle, în care între altele spune şi aceea, că guvernul ungar arangéză serbarea mileniului numai cu scop de-a *asupri naţionalităţile şi de-a duce în rĕtăcire puterile marĭ europene.* Mirare, că se află şi un Maghiar, care sĕ spună adevĕrul.

—o—

Un cetăţén român bătut de gendarmĭ unguresci. Aflăm, că d-l *Mihail Alexandrescu*, brutar în Săcele, care din bun senin fusesese bătut şi batjocurit dilele trecute din partea unor gendarmĭ unguresci din Săcele, şĭ-a redeschis Marţia trecută prăvălia, continuându-şĭ în regulă meseria sa de brutar. D-lui Alexandrescu încă nicĭ nu 'i-s'a dat răgaz de a-şĭ cere sitisfacţiă pentru batjocura suferită, de-óre-ce autorităţile unguresci îl luară şi-l escortară numai decât peste granițe, pe cuvênt, că d-sa este din România şi n'are dreptul de-a turbura apele unguresci de-aicĭ. Adeverat, că d-lui Alexandrescu îi espirase paşaportul românesc, dér acum s'a re'ntors cu paşaportul în regulă şi cu hotărîrea, de a-şĭ cere satisfacţia cuvenită. Décă şi cetăţenii ungarĭ ar fi tractaţĭ din partea autorităţilor române cu aceeaşĭ asprime şi necruţare, óre câţĭ Sĕcui, carĭ îşĭ caută hrana de tóte dilele în Ţéra-românéscă, n'ar puté fi în tot momentul escortaţĭ peste graniţe?

—o—

Nouĕ clasificărĭ în scóle. După cum se scie, până acuma în scólele poporale şi normale se folosiau următórele grade de clasificărĭ: fórte bun (1), bun (2), destulitor (3) şi nedestulitor (4). Dilele aceste însĕ ministrul de culte a dat o ordinaţiune, ca în amintitele scóle sĕ se folosésca de acuma înainte următórele clasificărĭ: La progres în învĕţămênt: eminent (1), fórte bun (2), bun (3), destulitor (4) şi nedestulitor (5); pentru purtarea morală: laudabilă (1), bună (2), destulitóre (3), neregulată (4) şi rea (5); pentru diliginţă: mare (1), corespundĕtóre (2), schimbăciósă (3), negligentă (4), puţină (5).

—o—

Coróne eterne. Dómna Judelui regiu *Penciu* a trimis subsemnatului Comitet parochial din incidentul morţii fiului sĕu *Livie*, în loc de coróne peritóre, 20 fl. ca contribuire la fondul pentru scolarii românĭ sĕracĭ, înfiinţat în memoria iubiţilor rĕposaţĭ. — Braşov, 29 Aprilie 1895. *Comitetul parochial român gr. or. din Cetatea Barşovului.*

—o—

Preparandĭ croaţĭ la ministrul ung. de instrucţiune. Elevii institutului preparandial din Agram au făcut o visită ministrului unguresc de culte şi instrucţiune publică sub conducerea directorului dela preparandia de stat din Budapesta. La vorbirea acestuia, ministrul a rĕspuns, că în visita elevilor preparandiei din Agram el vede respectul ce-l au ei faţă de cultura maghiară. Cei ce ies din şcóle — dise ministrul — ca sĕ crésca tinerimea croată, sĕ nu uite a sĕdi în inima acesteia consciinţa, *că cel mai bun Croat este acela, care e cel mai bun Maghiar* şi că Croaţii, ca şi Maghiarii, sunt supuşii Corónei St. Stefan. Nu esistă cetăţeniă, ci numai una (cea maghiară), şi în acésta *toţĭ trebue sĕ ne contopim.* — Curióse idei are acest ministru Wlassics. Prin analogiă s'ar puté dice dér: că acela este cel mai bun Ţigan, care e cel mai bun Maghiar, şi întors.

—o—

Luptă sângerósă cu gendarmii. In comuna Szikszo s'a născut între credincioşii bisericei reformate, în timpul sluşbei în biserică, certă mare, care s'a străplântat afară de biserică, unde ómenii s'au încăierat şi a fost bătaiă mare între ei. Un gendarm, care era de faţă, a provocat pe ómeni sĕ se împrăscie. Atuncĭ mulţimea turbată a năvălit asupra gendarmului. Acesta trase sabia şi lovì cu ascuţişul ei pe o femeiă, rănindu-o. Un om sărì asupra gendarmului, voind sĕ-i smulgă sabia din mână. Dér gendarmul îl pălì cu sabia aşa de tare, încât îi tăia o mână. Acum furia poporului ajunse la culme. Un alt gendarm venise în ajutor camaradului sĕu. Poporul aruncà cu pietrii în amêndoi şi îi îmblătì amar cu bâtele. Gendarmii apărându-se cu săbiile loveau în drépta şi stânga fără milă. Unui om i-au spintecat burta, altuia i-au tăiat nasul şi pe mulţĭ îi rănira tare. Gendarmii o luară apoi la fugă în casarmă, mulţimea după ei înjurându-i. Ajunsă la casarmă, mulţimea începù a-o bombarda cu bolovanĭ. In urma acésta eşiră gendarmii înarmaţĭ şi după ce de trei-orĭ provocară pe ómenĭ sĕ se împrăscie, însĕ fără de resultat, dădură foc. Atuncĭ înspăimêntaţĭ ómenii se împrăsciară. Au fost mai mulţĭ arestaţĭ, şi se face strictă cercetare.

—o—

Pustiirea unui oraş prin foc. Oraşul *Cubinul de jos* din comitatul Arva a îndurat o mare nenorocire. Isbucnind un foc grozav, mai mult de jumĕtate oraşul a fost prefăcut în cenuşă. Intre alte edificii a asr şi biserica romano-catolică.

—o—

Pentru nenorociţii din Laibach. Cetitorii noştri sciu, ce nefericire au avut sĕ îndure locuitorii oraşului Laibach în urma cutremurilor îngrozitóre de pământ din nóptea sf. Pascĭ. Acum s'a format un comitet de ajutorare, compus din 28 membri fruntaşĭ din Laibach şi jur, în frunte cu preşedintele ţĕrei Victor baron de Hein, care apeléză la tótă lumea cultă pentru ajutor. In apel se spune, că vieţĭ omenescĭ şi fórte multe case au cădut victimă acelui cutremur; pagubele se urcă la milióne; mii de ómenĭ, între carĭ copii micĭ şi greu bolnavĭ, stau fără nicĭ un scut prin barace. Poporaţiunea se încrede însĕ în Dumnedeu şi în mila ómenilor bunĭ.

—o—

O mare nenorocire s'a întêmplat în comuna Subancea, din judeţul Dolj (România). In diua de 23 Aprilie v. maiorul *Savopol*, proprietarul moşiei, s'a dus cu copilul şi cu guvernanta sĕ petrécă diua de S-tu Gheorghe la arendaşul moşiei sale. După masă, un mare numĕr de ţĕranĭ au venit la curte, ca sĕ felicite pe proprietar şi pe arendaş. Ómenii de serviciu, după ce au cinstit pe ţĕranĭ, s'au apucat sĕ petrécă cu dênşii. Vizitiul arendaşului, găsind prin curte un tub de fier astupat la un capĕt, s'a pus sĕ-l umple cu praf de puşcă pentru a-i da foc apoi. Arendaşul moşiei, găsind că gluma vizitiului e cu haz, a trimis în sat de a cumpĕrat o mare cantitate de praf de puşcă, a umplut tubul, şi pentru-ca detunătura sĕ fiă mai puternică când îi va da foc, a început sĕ bată praful cu o vergea de fier, pe când vizitiul ţinea tubul în mânĭ. Din pricina loviturilor însĕ, s'a aprins praful de puşcă şi tubul a făcut explosie. Vizitiul a fost rupt în bucăţĭ şi a murit pe loc. Arendaşului 'i-a sfărâmat un picior, şi dus la Craiova pentru a i-se face amputaţia, a murit după câte-va óre. Guvernanta şi copilul d-lui maior Savopol au fost uşor răniţĭ.

—o—

Seminarul român din Lipsca. In diua de 1 Maiŭ stil noŭ, s'au deschis la Universitatea din Lipsca cursurile seminarului român pe semestrul de vară. D-l dr. *Weigand*, neobositul director al acestui seminar, ca întroducere în cursul gramaticei istorice române, a expus în timp de o óră aprópe scopul, pe care îl urmăresce filologia română, ţintind prin acésta a desvolta interesul auditorilor sĕi pentru studiul limbei române. Séra, toţĭ membrii seminarului român au fost învitaţĭ de d. dr. Weigand, unde a avut loc o petrecere, care a durat până târdiu de tot. Ceea ce este îmbucurător, e că încetul cu încetul au început sĕ mérgă la Lipsca mai mulţĭ românĭ, carĭ, deşi uniĭ nu studiază filologia, cu tóte acestea interesul limbei lor materne îi face sĕ urmeze şi la seminar. Ast-fel, seminarul român numĕră de astădată şépte românĭ, dintre carĭ doi sunt din Macedonia. Aflăm cu plăcere, că d. dr. Weigand a întrodus inovaţiunea, ca pe viitor doi dintre seminariştĭ sĕ locuéscă chiar la seminar. Numai puţin bucuroşĭ ne simţim anunţând, că, Iahresbericht, „Dara de sémă anuală“ a seminarului, s'a pus sub tipar şi că deja s'au tipărit 5 cóle. De asemenea, în curênd vom puté ceti importanta lucrare a d-lui Weigand „Călĕtoriĭ la Românii din Macedonia“, din care s'au şi publicat 8 cóle până acuma.

—o—

Cel mai nou scandal al lui Milan. Despre fostul rege sêrbesc *Milan* s'au spus în timpul din urmă, multe lucrurĭ rele. Cele mai nouĕ scirĭ despre Milan, însĕ, pun pe fostul rege sêrbesc în cea mai scandalósă lumină. Se telegrafiază adecă din Veneţia, că *Milan s'a împuşcat.* Causa sinuciderii se dice, că este starea lui financiară sdruncinată. — O altă telegramă din Italia trimisă la Belgrad spune, că contra lui Milan s'a făcut atentat din partea unui supus sêrb. Milan a cădut jertfa atentatului. — Din potrivă însĕ o telegramă din Veneţia dice, că Milan se află bine şi că scirile despre sinucidere sunt neadevĕrate. Din tóte aceste scirĭ, carĭ se desmint una pe alta, se vede, că totuşĭ lucru nu e curat, şi că Milan, fidel obiceiului sĕu, continuă cu scandalósa lui purtare.

—o—

Concursurĭ de lucrurĭ manuale. Societatea scienţifică-literară „Tinerimea Română“ din Bucurescĭ va deschide cu începere de mâne, 30 Aprilie v. c., obicĭnuitele concursurĭ de studii între elevii şi elevele cursului primar urban şi rural, înaugurand de astă-dată şi concursul de lucrărĭ manuale. Ele se vor ţiné în localul scólei primare C. A. Roseti din Bucurescĭ (Str. Clemenţei).

—o—

Foc. De vre-o două sĕptĕmânĭ încóce focurile par a-se înmulţi şi prin Braşov. După-ce arse şura lui A. Irk din strada lungă şi mai multe mobile, la vre-o câte-va dile după aceea arsera la măestrul rotar Simay şi la maestrul lemnar vecin, tot din Strada lungă, vre-o trei ateliere de lemnăriă şi rotariă cu fórte mult material. Er astă-nópte între órele 11—12 s'aprinseră şurile şi grajdurile preoţilor săsescĭ I. Hubbes şi W. Moricz din capul Braşovului, carĭ arseră de tot.

—o—

Cassa districtuală de bolnavĭ braşovénă anunţă, că adunarea generală convocată pe Duminecă în 5 l. c. s'a amânat, din causa absenţei membrilor, pe Lunĭ în 13 l. c., séra la $7^1/_2$ óre, şi se va ţiné cu atâţĭ membri delegaţĭ, câţĭ vor fi presenţĭ.

—o—

O Bonă, care cunósce perfect limba germană se caută pentru Bucurescĭ. A se informa la Administraţia acestui diar.

---

séu 'l-au spintecat vre-un vier sĕlbatic... Şi la urmă de ce sĕ te superĭ de un lucru atât de neînsemnat. Noi şi fără renumitul tĕu vênător am reuşit de minune. Cincĭspre-dece lupĭ prinşĭ de vii în laţ, cincĭ vierĭ şi doi urşĭ ucişĭ. Ce-'ţĭ mai poftesce inima?

— Ce nemulţămitor! ce nemulţămitor! răgea boerul Climenco; asta mĕ scormolesce; a fugit fără îndoélă. Mâncat de lupĭ, dicĭ tu? nicĭ vorbă, căcĭ s'ar fi găsit măcar potcóvele calului. Dér nu mĭ-a scăpă adause el, ca şi cum s'ar mângăia; am trimis o sută de Cazacĭ pe urmele lui*), promiţêndu-le un premiu mare, décă-'l vor aduce fiă chiar mort. Da! am sĕ mĕ rĕsbun, oh! am sĕ mĕ rĕsbun, chiar cu mâna mea; am sĕ-'i storc sângele sfâşiindu-'i spinarea... da.. da.. cu mâna mea... La acéstă perspectivă faţa sa urîciósă se însenină de o zimbire diavolésca şi rĕsucindu-'şĭ mânecile antereului, cu plăcere anticipa acţiunea pedepsei sĕvêrşite de el însu-şĭ.

— Piei drace! prietene, nu te mai îndrăci, îi răcnì drept în ureche un alt tînĕr miegeş, clipind cu ochii şi de abia băiguind de beţiă. N'ar fi mare folos, décă 'l-ai căsăpi pe Hriţco. 'Ţĭ-aşĭ dice ceva mai bun... Am zărit prin dróia róbelor tale una cu ochişorĭ negri, care nu e de obrazul tĕu, moşnégule, decĭ sĕ facem schimb. Eu îţĭ dau pentru dênsa armăsarul meu, ce 'l-ai vĕdut, păntănog cu stea în frunte, dĕu din sânge arăpesc.

— Vivat! răcni de-odată tótă compania bétă, rĕdicând paharele în sus; sĕ bem, sĕ bem aldămaş la schimbarea făcută... Sĕ trăéscă proprietarul armăsarului arăpesc!... şi încă mulţĭ anĭ stăpânul ochişorilor negri! adaose un al doilea. „Sĕ trăéscă amfitrionul nostru Andrei, vivat!...“ Şi loviturile paharelor, răcnetele de veseliă, sgomotul darabanelor şi a orchestrei, se sleiră într'o disarmoniă sĕlbatică asurditóre.

— Fiă! hotărî boerul Climenco, după ce se potolì sgomotul în cât-va. Sĕ o aducă încóce, poruncì el dróiei de slujitorĭ ce sta la spinarea lui.

In câte-va minute întrà în salonul de benchet o femeiă tînĕră în costum naţional, păşì spre stăpânul ei şi îngenunchind îi sărută piciórele. Apoi ridicându-se şi încrucişând mânile la pept stĕtù fără mişcare, aşteptând porunca.

— Hanzia! îi dise cu asprime boerul Climenco; de astădĭ înainte tu nu mai eştĭ róba mea, ci róba acestui boer, şi arătà cu degetul spre tînĕrul brunet. De acuma el este stăpânul tĕu şi tu proprietatea lui.

Tênĕra copilă se uità cu indiferenţă la noul sĕu tiran şi apropiindu-se de el tot cu aceeaşĭ mişcare automatică, îngenunchià şi îi sărutà turetcile botforelor, în carĭ era încălţat.

Vivat! bravo! strigară musafirii. Bucură-te fecióră, că ai scăpat de postul mare... şi cu acéstă ironiă batjocuritóre s'a sĕvêrşit actul de schimb în tóte formele legiuite.

Apoi din butelcĭ în pahare şi din toaste în toaste tótă acéstă companiă abia tocmai după miedul nopţii începù a conteni. Sgomotul vocilor amorţi, limbile se legară. Răcnetele şi cântecele conteniră prin pause îndelungate, şi la urmă, sub apăsarea alcoolului, tóte mişcările se paralisară într'un somn letargic. Tuturor li-s'au tăiat piciórele, unul cădù sub masă, altul zăcea cu capul pe masă, unii pe podélă, alţii pe scaune şi o horăială generală rĕsună în spaţiosul salon, îmbuibat de mirosul feluritelor beuturĭ şi mucurĭ de luminărĭ arse, ce clipeau când şi când prin sfeşnice şi candelabre.

In ograda curţii şi afară asemenea predomina o tăcere întreruptă numai de urletul cânilor satului, ce simţiau emanaţiunea stârvilor de lupĭ jupoiţĭ şi aruncaţĭ pe gunoiul grajdiului boeresc.

III.

Nóptea era liniştită şi senină. Luna plină revĕrsa lumina sa galeşă pe câmpii şi miriştele aurite. In depărtare pe orizont se deosebeau în undulaţiă conturele codrilor. Totul era cufundat în tăcere, numai grieruşul câmpului, cântăreţul nopţilor de tómnă, rĕsuna ca un clopoţel în depărtare. Unde şi unde printre căile pânelor clipea, ca nisce steluţe, flacăra focurilor aţî-

*) Magnaţii rusescĭ aveau dreptul sĕ ţie în serviţiul lor sute de Cazacĭ călărĭ, robĭ îmbrăcaţĭ în straie căzăcescĭ, însĕ fără altă armă decât biciul (nahaica). Aceştĭ Cazacĭ în revoluţia poloneză înarmaţĭ de boerime luptară în contra armiei imperiale.

Cestiuni scolare în Sëlagiu.

(Intimpinare.)

Cn. D-le Redactor! In nr. 71 din a. c. al prețuitei „Gazete“ sub titlul „*Cestiuni școlare în Sëlagiu*“ s'a publicat o corospondență subscrisă: „Mai mulțĭ învĕțătorĭ sĕlăgenĭ“, în care nouĕ, preoților, ca directorĭ școlarĭ, ni-se croesce o strajnică lecțiune, invinuindu-ne în general cu nepăsare rĕutăciósă, neîndreptățirĭ, iregularitățĭ și indiferentism, ce am comite mijlocit sĕu nemijlocit față de învĕțătorĭ și causa învĕțămêntului.

Grele vorbe la adresa acelora, carĭ în toțĭ timpiĭ au făcut tot, ce au putut face; grele vorbe rostite în public nouĕ, preoților sĕlagenĭ, carĭ am fost, suntem și trebue sĕ fim în fruntea instituțiunilor nóstre naționale.

Am așteptat, ca vorbele ușóre, nerumegate și pline de un pesimism sceptic în felul sĕu, sĕ fiă spulberate din o parte óre-care-va mai în stare de-a le spulbera; am așteptat sĕ fiă reduse la valórea lor de însu-șĭ Vicarul, care e și mai greu vătĕmat, acusându-l, că e rĕu informat. O acusă grea și nedémnă 'i-se aduce, când sciut este, că Domnia-sa la tóte ocasiunile mai însĕmnate, ce are românismul în Selagiu, participă.

Ér ca Vicarul sĕ nu cunóscă Sĕlagiul, și mai vêrtos tractul D-sale, de unde pare a fi eșit și corespondența din cestiune, e inesact, neadevĕrat; a afirma așa ceva e o afrontare grosolană, când sciut este, și chiar „Gazeta“ scie, că Vicarul nu odată și la esamenele de vară în tot locul și totdéuna participă în persónă. Că ce jalbă s'a și ridicat icĭ-colea din partea învĕțătorilor și nu s'ar fi lecuit, s'au cum a fost sedus și rĕu informat vicarul, nu o putem afla din corespondență.

Direcțiunea apucată de unii învĕțătorĭ ai noștri e una din cele mai fatale și primejdióse, luând rolul lupului din poveste. O fac acésta dóră numai pentru-ca la un cas de desertare sĕ fiă scusabilĭ? — Nu scim! Scim atâta, că ei se plâng de-o sórte maștihă. Noi éră̆șĭ deplângem fără a puté ajuta. In cele din urmă óre cu cât e sórtea nóstră, a preoților, după o pregătire de 16 anĭ, mai mulțămitóre, ca a lor?

Am avé multe de tóte de ḑis la acest loc, dér nu-i timpul potrivit sĕ ḑicem. Credem însĕ, că învĕțătorimea, décă cum-va nu s'a putut convinge până aci, se va convinge de sigur de aci încolo, că noi preoții numai pismașĭ nu li-am fost și nu le putem fi.

Décă însĕ ne ferim înadins de o contra dovedire în public a învinuirilor lor fără basă și socotélă, nu putem a nu-i ruga sĕ binevoéscă, décă e adevĕrată jalba lor, a specifica casurĭ, ca sĕ se vadă anume când, unde și prin cine s'au făcut iregularitățile, unde și prin cine s'a observat nepăsarea și carĭ sunt acei guvernatorĭ ai lor rĕi de credință, fără interesare de causă și echitate?

Noi adĭ credem, că décă ar vré sĕ probeze, în întreg Sĕlagiul nu ar găsi astfel de persóne. A trecut, D-lor învĕțătorĭ, timpul, când sub mască și tupilațĭ după un paravan óre-care puteam arunca noroi în obrajii curațĭ ai óre-cui. Poftim pe față cu acele persóne nepăsătóre dintre directorii școlarĭ și nu acusațĭ în general, așa pe nesocotite, nedrept și vătĕmător, o corporațiune morală conscie de sine și datorința sa. Réul nu se póte lecui ascuns în tufă. Cerem casurĭ anumite și persóne și nu calumniare sdrobitóre de caractere; décă sunt, sĕ vedem noi de noi, carĭ sunt acei pĕcătoșĭ și anume, ce pĕcat pórtă?

Sperăm, că décă sunteți aceia, ce vĕ ḑice a fi corespondența D-Vóstrĕ, ne vom lămuri ușor și în curênd.

Pir, 8 Maiŭ 1895.

Din încrederea fraților preoțĭ din tractul Sărvadului:

Stefan E. Cucul,
preot. rom. al Pirului.

Convocare.

Membrii reuniunei învĕț. rom. gr. or. din districtul X. Brașov desp. I. sunt prin acésta convocațĭ la a II-a adunare generală a despărțămêntului, ce se va ține *Vinerĭ în 12 (24) Maiu* a. c. în edificiul școlelor centrale din Brașov. Invitărĭ speciale nu se fac.

Program. 1) Deschiderea ședinței la 9 óre a. m. 2) Apelul nominal. 3) Rapórtele comisiunilor alese în adunarea generală din Cernat. 4) Raportul despre tema: Unificarea terminelogiei în obiectul limbei materne? 5) Stabilirea modalității în care învĕțătorii din despărțĕmênt sĕ participe la esamene unii la alții. 6) Eventuale propunerĭ.

Preșmer, 27 Aprilie 1895.

Georgiu Ludu,
președ.

Concert în Iladia.

Iladia, 26 Aprilie v. 1895.

Duminecă, în 23 Aprilie v. c., am avut norocirea de a primi în comuna nóstră pe câțĭ-va tinerĭ cântărețĭ din Sasca montană. Erau numai 8 inșĭ la numĕr, dér vocile lor erau împărțite atât de minunat, încât formau un cor cât se póte de melodios și plăcut. Sub conducerea unuia dintre ei esecutară diminéța în biserică cântările dela s. liturgiă. Incă prin acésta au câștigat atât de mult inima Românilor de aicĭ, încât după eșirea din biserică îi împresurară cu dragoste și nu-i lăsară din mijlocul lor tótă ḑiua. După prânḑ petrecură cu d-l paroch Simion Luca și cu d-nii învĕțătorĭ, cântând împreună frumóse cântece românescĭ de veseliă, făcênd mare plăcere și bucuriă ascultătorilor.

Séra, tinerii noștri óspețĭ au arangiat un concert împreunat cu teatru în localitățile d-lui D. Corcan, fiind fórte sprijinițĭ de publicul iladian. Décă însĕ timpul ar fi fost cevașĭ maĭ potrivit, — căcĭ pe astă vreme ómenii noștri sunt mai toțĭ ocupațĭ cu lucrarea câmpului, — de sigur că producțiunea ar fi fost încă și mai cercetată.

Coriștii săscanĭ, carĭ atât de mult au sciut câștiga inimile nóstre prin producțiunea lor, sunt toțĭ ocnarĭ, carĭ fac falā némului prin purtarea lor. Dumnedeu sĕ-i țină.

Trebue sĕ mai adaug la acest loc și o parte durerósă: Bravii tinerĭ săscanĭ par a fi o turmă de oi părăsită de păstor. Inzadar strigă oile, cerênd pază și ajutor dela păstor, căcĭ acesta se face a nu le auḑi. Astfel vedêndu-se turma părăsită în mijlocul pădurei, ce are de făcut? Ea este silită a se păstori singură, dér póte sĕ vină odată un timp, când păstorul se va întórce flămênd și va cere ajutorul oilor sale. Óre cum îi va cădé atuncĭ, décă oile încă se vor face a nu-l auḑi pe el?...

Un prietin al Săscanilor.

Scirĭ telegrafice.

Budapesta, 11 Mai. In conflictul *Kalnoky Bánffy* nu se póte înregistra nicĭ o fasă nóuă. Se vorbesce mult despre o *pretinsă înaltă decorare* a lui Bánffy.

Berlin, 11 Mai. Reichstagul a *respins* propunerile lui *Barth* și *Levetzow*, precum și propunerile de schimbare ale comisiunei și în fine paragrafal *11* din proiectul guvernului. *Astfel proiectul privitor la rĕsvrătitorĭ se póte privi ca definitiv căḑut.*

Roma, 11 Mai. După cum anunță ḑiarul „*Osservatore*“, toastele și convorbirile nunciului *Agliardi* sunt de toțĭ bine înțelese în Viena. Faima, că *Papa* ar fi primit o scrisóre a lui *Francisc Iosif* în cestiunea Agliardi, nu corespunde adevĕrului.

Belgrad, 11 Mai. Ex regina *Natalia*, care a sosit aci, precum și regele *Alexandru* sunt obiectul celor mai *grandióse ovațiunĭ*. Erĭ séra orașul a fost iluminat. Miniștrii rădicalĭ sunt tractațĭ în modul cel mai amicabil din partea Nataliei.

NECROLOG. **Mihail Giurgiu**, preot român gr. or. în Jebel, a rĕposat la 20 Aprilie c. în al 34-lea an al etății, al 6-lea al preoției și al 7-lea al căsĕtoriei. Imormêntarea s'a sĕvêrșit la 23 Aprilie prin d-l administrator protopresb. Andrei Drăgan însoțit de 7 preoțĭ și luând parte popor fórte numĕros. 'L jălesce întristata-i soțiă Tinca n. Serb cu un fiu al sĕu; Dănilă Giurgiu, preot în Bulzescĭ cu soția, ca părințĭ, împreună cu alte numĕróse rudenii.

— **Stefan Jivan**, un brav econom român din Opatița, în comitatul Timișului, a rĕposat la 15 Aprilie v. c. în al 73-lea an al etății. Rĕposatul, ni-se scrie, a fost unul dintre cei mai devotațĭ fii ai bisericei, ai școlei și ai națiunei române peste tot. Mult a jertfit el la înfrumsețarea bisericei, acum doi anĭ singur a contribuit la edificarea scólei conf. române cu 100 fl., ér ca representant comunal, la tótă ocasiunea a apĕrat cu bărbățiă causa română față cu streiniĭ. Vrednicia lui ca tată de familiă, ca stêlp al bisericei, ca susțiitor al școlei și ca Român adevĕrat în tóte privințele, a arătat'o atât de frumos preotul local, d-l I. Popoviciu, în cuvêntarea funebrală rostită cu acéstă ocasiune. Iubirea, de care s'a bucurat rĕposatul înaintea conaționalilor sĕi, s'a arătat și cu ocasia îmormêntărei, la care au luat parte nu numai totĭ locuitorii din comună, ci și fórte mulțĭ fruntașĭ de prin satele vecine, — numai din Detta au participat aprópe la 100 persóne. — Fiă-i amintirea binecuvêntată, ér faptele lui frumóse de mulțĭ Românĭ imitate!

Producțiunĭ și petrecerĭ.

Quintetul de trimbițe al musicei orășenescĭ din Brașov va da mâne un concert în ospĕtăria „Zur Ente“ („La rață“). Inceputul la 3 óre p. m. Intrare liberă.

*

Mâne (Duminecă) séra va da musica orășenéscă un concert în otelul „Europa“. Asemenea va cânta, din sĕptĕmâua viitóre incepênd, în fiă-care ḑi de Lunĭ, la $6^{1}/_{2}$ óre séra la promenadă.

EDUCAȚIUNE.

Iubirea în educațiune.

Iubirea sĕu dragostea nu e altceva, decât atragerea desinteresată către unele lucrurĭ. Atragarea acésta se nasce din 3 cause:

1) Ne atragem către nisce lucrurĭ, ale căror însușirĭ interióre sĕu esterióre ne plac, fac asupra nóstră impresiunĭ bune, ne satisfac óre cum dorinței, poftei nóstre. Mai în tóte ḑilele auḑim vorbele: „Imĭ place pălăria acésta“, „îmĭ plac caii lui N. N.“ „îmĭ place esteriorul casei lui N. N.“etc..., „îmĭ place colórea galbenă, albă, roșiă...“

De ce ḑicem asta? Pentru-că în lucrurile acestea aflăm nisce însușirĭ, carĭ corĕspund dorinței, poftei nóstre. Décă nu le avem, le poftim; décă le avem, ne simțim îndestulițĭ și le păstrăm mai bine, ca pe altele. Atragerea către astfel de lucrurĭ o numim *plăcere* și o putem privi, ca *gradul inferior al iubirei.*

2) Ne atragem către nisce per-

țate de secerătorĭ, carĭ obosițĭ noptau în câmp. Vêntul de tómnă cu a sa suflare rece, prevestea în zare o brumă îmbelșugată.

Dér ce-'i cu tinerii fugarĭ, carĭ cu o grăbire așa de mare părăsiră țéra? Ei, cufundându-se în codru, călĕtoriră necontenit până spre mied de nópte; cu o mână ținea Hrițco pe Catarina pe șea, cu cealaltă cârmuia calul cu frêul. Biata copilă obosită și pétrunsă de frigul nopții, tremura ca de frigurĭ. Hrițco, care cunoscea tóte potecile codrului, îndreptă calul spre cursul rîului într'un loc unde scia că-'l póte trece în vad, eșind atuncĭ din hotarele domenielor lui Climenco. Ajungênd la o stâncă óblă, el se oprì și amêndoi se scoborîră de pe cal, ér Hrițco ațîță un foc de vréscurĭ uscate, apoi, luând dintr'un săcușor câte-va cârmojĭ de pâne, se împărțiră amêndoi cu cina sĕracului. Dér în periodul amorului jun, ei se simțeau fericițĭ, negândind la pericol, nesimțind fóme, căcĭ amorul îi hrănea cu nectarul sĕu vivific. Cu tótă nepăsarea tinereței, Hrițco era trist și dus pe gândurĭ. El scia bine, cât de mare va fi ciuda stăpânului sĕu, pentru-că a fugit tocmai în ḑiua vênătórei, decĭ țiind în brațe pe iubita sa, trăgea cu urechea cu îngrijire la cel mai mic sgomot sĕu mișcare, ce se auḑia în mijlocul tăcerii domnitóre în jurul lui; însĕ numai prin intervale se auḑea tristul vaiet al buhnei în despicăturile stâncei, sĕu foșnetul unui șórece prin frunḑele uscate picate de pe copacĭ.

Catrinuța, culcată cu capul pe genunchii lui Hrițco și simțind căldura priinciósă, ce venea dela foc, adormise de somnul dulce al nevinovăției, ca pruncul la sînul mamei sale, simțindu-se ocrotită de brațul puternic al iubitului sĕu. Hrițco se uita țintă la capul iubitei sale, cu distracțiă, împlântând degetele în mândrul ei pĕr. Nu odată lipea de buzele sale pĕrul ei, ce-'i pica în unde pe genunchĭ, cu capul plecat și pe gândurĭ medita el la acea țéră fericită spre care se îndrepta, dér subit se măhni, gândul lui aducêndu-'șĭ aminte de pedépsa, ce-'l aștéptă pentru fapta sa. El scia, că în urma lui sunt trimișĭ gonacii, ca sĕ-'l prindă și că odată picat în mânile lor, nu putea aștepta nicĭ o îndurare dela stăpânul sĕu. Dér el ca gladiatorul curagios, ce pășesce întâiașĭ dată pe arenă în lupta cu fiarĕle, nu se îngrijea de viéța lui, ci de viéța iubitei sale, căcĭ pe el îl aștepta biciuiala, ér pe ea tăiatul pĕrului din cap și predarea pentru desfătare cazacilor tinerĭ. Astfel de pedépsă compunea o formulă a statului penal așeḑat de boerimea stăpână asupra robilor culpabilĭ. Cu aceste gândurĭ se încordau ochii lui Hrițco și cu durere de desperare strîngea la peptul sĕu capul Catrinei, ca și când ar voi sĕ deschidă acel pept și sĕ o ascundă în el. Apoi cătinel, plecându-se spre buzele ei nițel deschise, depuse o sărutare și rĕmase cu o plăcere nespusă în acea posă încremenit, sorbind a ei rĕsuflare. De odată trăsărì, rĕdicând capul și trăgênd cu urechea. In acelașĭ moment calul sĕu, ce păscea în poiană, rĕdică asemenea capul și ațițând urechile, necheză încet.

Se auḑì tropotul a o mulțime de călărețĭ din tóte părțile. Călĕreții se apropiau cu repejunea unui vifor, compunênd un cerc, în care trebuia sĕ fiă închis fugarul.

Hrițco înțelese îndată tactica lor hîtră și sculându-se cu grăbire, tredì pe Catrinuța din somn. Ea cu ochii somnoroșĭ se sculă uitându-se în jur și neînțelegênd nimica.

— Sĕ fugim, strigă Hrițco, călăreții ne ajung! De-acuma orĭ mórte orĭ viéță, cu aceste cuvinte și cu ghibăcia unui clovn sărì pe cal, trăgênd după el pe Catrinuța, apoi în fuga mare pornì spre codru.

Dér era prea târḑiu. Glasurile sĕlbatice ale Cazacilor rĕsunau în tăcerea nopții, căcĭ îl zărise, și îndemnându-se unul pe altul cu hule și chiote se siliră a'i tăia drumul așa, că în mijlocul acestor pustiurĭ ale codrilor secularĭ începură un crunt vênat al omului după om fără îndurare, inspirațĭ unii de dorul premiului, alții de dorul a-'șĭ păstra viéța. De mai mult timp șansele se combinau de o potrivă, căcĭ, nenorocitul fugar prevĕḑênd, că nu are scăpare, în fuga mare își încolăcî gâtul cu pĕrul iubitei sale făcênd din el un laț bine strîns, apoi îndreptă calul îndĕrĕpt spre stînca prăpăstiósă.

Cercul Cazacilor se îngusta cu iuțélă, unul din ei se apropiă așa de aprópe, încât întindea chiar mâna sĕ-'l apuce de plete; dér fugarul sărì cu calul drept pe vêrful stîncei, apoi înfigêndu-'i pintenii în cóste îl silì sĕ pășéscă înainte. Bietul dobitoc, simțind pericolul, se ridică în două

sóne, cu carī stăm în relațiunī mai de-aprópe, cum sunt: părinții, frații, amicii, de unde se nasce: *iubirea părintéscă, iubirea frățéscă, iubirea de amicī* și în fine *iubirea de-aprópelui*. Acesta este gradul mijlociu, *gradul adevĕrat* al iubirei.

3) In fine se nasce atragere și între persóne streine, carī nu stau în nicī o relațiune de-aprópe, mai ales se întâmplă acésta între persónele de diferite sexe, adecă între bărbațī și femei. Acesta este gradul cel mai înalt al iubirei, numit *amor*.

Dintre aceste gradurī ale iubirei mĕ voi ocupa numai cu al 2-lea, cu iubirea luată în înțeles strîns, pentru-că acésta pórtă rola cea mai însĕmnată în tótă omenimea. Tocmai fiind-că pórtă o rolă așa de însemnată, avĕnd influință atât de caracteristică în viéța omului, ar fi de dorit, ca fiă-cine, sĕ cunóscă modul de aplicare și efectele ei.

Iubirea părinților față de copiii lor este o lege naturală, care se desvóltă de sine, însĕ în grade deosebite. Iubirea acésta o aflăm nu numai la ómenī, ci mai la tóte animalele, și dintre acestea mai cu sĕmă la partea femeéscă. Óre nu iubirea de fiiī sĕi silesce pe o debilă clóșcă a ataca chiar și pe om, când acesta se apropiă de puii ei? Óre nu iubirea de fiiī sĕi silesce pe lup, leu, pe vultur a-se lupta cu jertfirea vieții, vĕdĕndu'șī fiiī în pericol? Óre nu durerea iubirei părintescī se esprimă în ciripitul jalnic și în neliniștea unei pasĕrele, ai cărei pui 'i s'au răpit? Óre nu iubirea părintéscă silesce pe o vacă, pe o óiă etc. răpindu-i-se vițĕul, mielul, a alerga necontenit în tóte părțile și a sbiera diua-nóptea.

In om, precum vedem din legea acésta a naturei, încă se află germenul, se află așa dicĕnd rădĕcina, din care cu timpul se desvóltă pomul iubirei. Precum un pom necultivat se desvóltă neregulat și aduce fructe rele, așa și simțul iubirei se desvóltă neregulat și aduce fructe, fapte netrebnice.

Omul, fiind ființa cea mai perfectă pe pĕmênt, trebue ca tóte însușirile sĕ-i fiă mai pe sus, mai nobile, decât la orī-care altă ființă. Acestea însĕ de sine nu se nobilitéză, precum se póte dovedi acésta la popórele sĕlbatice, ci trebue ca altiī, carī dispun de asemenea însușirī, sĕ îndeplinéscă lucrul acesta.

La popórele sĕlbatice nestrăbătĕnd încă cultura, ele duc o viéță dobitocéscă, crescerea lor e lăsată pe mâna naturei, de aceea simțurile, facultățile lor abia se desvóltă cu ceva mai mult, decât la celelalte animale.

Trebue dér, prin educațiune, împreună cu celelalte simțurī sĕ desvoltăm și simțul iubirei, căcī acesta este factorul, care légă tótă omenimea cultă într'un *întreg* social. Ca sĕ ne iubim unul pe altul ne îndémnă însu-șī Isus Christos, cel mai mare iubitor de ómenī, prin cuvintele: *„Iubiți-vĕ unul pe altul, precum vĕ iubesce Tatăl vostru cel ceresc!“*

Fiind vorba de educațiune, ne stau înainte 3 întrebărī: *Când sĕ se încépă educațiunea? prin cine? și în ce mod* sĕ se facă acésta?

La întrebarea dintâiu, mai toțī pedagogii au dat același rĕspuns, ca adecă *educațiunea sĕ se încépă încă în légăn*. La nascere, sufletul copilului e ca o carte curată, nescrisă, avĕnd numai pe fața primă câte-va puncte. Acestea sunt germenii, rădĕcinile diferitelor facultățī, pe carī le aduce omul cu sine și carī din di în di cresc, se fac tot mai marī și prin educațiune se nobilitéză. Mâncarea și beutura nutresce trupul, ér educațiunea nutresce sufletul cu cele trebuincióse.

Grâul, cucuruzul ș. a. se desvóltă fórte frumos, aduc ródă ca aurul, decă îngrijim a-le da sucurile trebuincióse. Pomul cresce frumos, săpând în jurul lui; gunoindu-l face fructe frumóse și sănĕtóse. Trupul omului, provĕdĕndu-se cu hrană bună se desvóltă regulat; tocmai așa trebue sĕ se hrănéscă, sĕ se cultive și sufletul, decă voim, ca sĕ se desvólte bine și sĕ aducă fructe bune.

Până la etate de 5—6 anī, despre o educațiune regulată, sistematică, nu putem vorbi, căcī mintea copilului în timpul acesta nu e atâta de desvoltată, ca sĕ pótă primi sfaturī orī învĕțăturī verbale dela cine-va. In timpul acesta copilul se educă singur. Cum? Așa, că în copil se află într'un grad mare inclinațiunea de a *imita*. El privesce neîntrerupt pe cei-ce-l încunjură și dându-i-se ocasiune, tot aceea va face și dênsul, ce a vĕdut la alții. Va sĕ dică se educă prin esemple.

Până la etatea sus numită partea cea mai mare a timpului o petrece copilul între părinți, frați și între vecinī. De aceea ar fi de dorit, ca aceștia sĕ trăéscă unii cu alții în cea mai mare armonia, în cea mai mare iubire, ca copiii sĕ-și câștige esemple bune și iubirea acésta sĕ se transplanteze și în fragedele lor suflete. Copilul, care va audi dela cei din jurul sĕu vorbe frumóse, vorbe dulcī, vorbe line, tot pe acelea le va folosi și el; ér decă aude vorbe aspre, urîte, înjurăturī, tot așa va face și el.

Ce simț de iubire îșī va câștiga un copil, ai cărui frațī mai marī se batjocuresc, se înjură, se bat; ai cărui părințī trăiesc, cum se dice, ca cânele cu mâța, carī neîntrerupt se cértă orī chiar se bat? (Acésta, durere, o vedem la fórte multe familii de plugarī românī; causa mai de multe-orī este blăstĕmata de bețiă).

Insĕ, arătându-i copilului în casă esemplele cele mai frumóse, cele mai bune despre iubirea împrumutată, sĕ nu cugetăm, că prin acésta ni-am și împlinit datorința. Nu! Copilul, crescĕnd mai mărișor, ese pe stradă, se duce la al 2-lea, 5-lea, 10-lea vecin, ba și mai departe, unde se întelnesce cu mai mulțī copii, cu bunī, cu rĕī. Și fiind că copilul are mai mare aplecare spre rĕu, decât spre bine, învață dela aceia vorbe urîte, apucăturī și năravurī rele, pe carī le va urma atât afară, cât și înaintea părinților. Acum, decă nu vor fi părințiī destul de băgătorī de sémă, li-se va nimici total ostenéla și truda de până acum.

Unii părințī, dér mai ales mamele, carī au numai unul sĕu doi copiī, într'atâta îi iubesc, încât le trec cu audul vorbele urîte, le trec cu vederea faptele și năravurile slabe. Nu s'ar atinge, pentru lumea asta, de ei, sĕ-'i pedepséscă. Cum sĕ pótă ea pedepsi pe *„puiul mamiī“*, *„pe sufletul mamiī“*, când *„numai pe el îl are mama“?* Ce vré *puiul mamiī* a face, aceea face, fără ca sĕ-'i stea cine-va în contră. Tot ce vede în jurul sĕu poftesce sĕ aibă în mână. Mama iubitóre îi câștigă tot, numai sĕ se simță puiul mamiī mulțămit, sĕ nu plângă. Nu scie mama, că cu acestea cresce un *tiran*, care se învață a porunci, și la porunca lui numai decât sĕ sară sus fiă-cine spre a i-o împlini. Astădī poftesce ce vede în casă, mâne ce vede afară, poimâne va pofti luna și stelele, și neputĕndu-i-se ceva da, plânge, lovesce cu mâna-i crudă pe cei din apropiere, se aruncă la pămĕnt ș. a. In mânia lui astădī aruncă lingura la pămĕnt, mâne paharul de pe masă, poimâne blidul, óla etc.; lovesce cu pĕtră pe fratele sĕu mai mare, căcī n'a făcut, ce i-a poruncit etc. etc.

Până e mic și fără putere, prin plâns silesce pe mamă-sa sĕ-'i aducă zahar, dulcețurī, cu carī l'a dedat; când e mai mare, ia însu-șī oul din cuibul găinei, ia crucerii din cutia mesei și-'șī cumpĕră ce poftesce.

Tóte acestea mama le vede, dér iubirea n'o lasă, ca faptele acestea sĕ se pedepséscă. *„E copil fără minte“*, dic cele mai multe, *„când va cresce mare, nu va mai face“*. Il îmbracă tot în haine frumóse, îl desmérdă cu tóte ce doresce; nu-l lasă sĕ lucre, nu-'l lasă sĕ facă nimic, șede ca un trântor. Nu se cugetă mama iubitóre, că ea va ajunge la bĕtrânețe, va zăce timp mai lung bolnavă, va muri. Atuncī cine-i va mai câștiga fiiului ei, deja de 14—17 anī, ca până acum? Nimenea! Va fi silit ca el sĕ-șī câștige cele trebuincióse. Dér cum îșī va câștiga el, nefiind învĕțat cu lucrul? Incepe a flămĕndi, i-se rup hainele, din care causă se întristéză, e neodihnit, se térăe fără lucru dintr'un loc într'altul, vagabund, — desperéză. Spre a mai puté gusta când și când din comoditatea și plăcerile în carī a crescut, se dă spre hoțiă, îl prind, îl aruncă în temniță.

Ce s'a ales din copilul cel atât iubit? Un om nefericit. Și cine e causa nefericirei lui? Nimenea altul, decât părințiī lui, mamă-sa, ai cărei ochī i-a iubit, ale cărei mânī le-a legat iubirea fără mĕsură; nu s'a cugetat nenorocita mamă, că rîul, săpându-'șī odată matca, nu se mai póte nicī abate, nicī opri în curgerea sa.

Din acestea însĕ sĕ nu crédă cine-va, că în educațiune nu trebue iubire! Trebue, căcī adevĕrată educațiune fără iubire nu esistă. Dér nu iubire necumpĕtată, ci trebue ca iubirea sĕ ni-o înfrĕnăm, trebue sĕ aflăm firul cel adevĕrat al iubirei, trebue ca într'o mână sĕ ținem iubirea, ér în cealaltă pedépsa, ca la vreme de lipsă din fiesce-care sĕ împărțim după merite, căcī: *„fericit este acel copil, care a simțit asprimea tatei și a gustat iubirea mamei“*.

Când vedem, că plânge, că se aruncă la pămĕnt fără causă, numai pentru-că dór nu i-am împlinit unele pofte, sĕ nu crédă cine-va, că dându-i 2—3 palme peste partea din jos a trupului, îl pedepsim prea greu. Nu, căcī pedepsindu-l de 2—3 orī, de altă-dată nu va mai face acésta, și așa în mod ușor stêrpim din el nisce năravurī, carī mai târdiu ar avé urmărī rele.

Erm. Șandru,
învĕț.

(Va urma.)

Bețiа și urmările ei.

Incă strămoșii noștri, Romanii cei vechī, băgară de sémă, că bețiа este o bólă ereditară, care se moș-

---

picióre tremurând din tot trupul și tresărind de lovitura biciului lui Hrițco, îșī pierdù cumpĕtul, dispărĕnd în prăpastiă cu sarcina pe el... O clipă și din apele rîului Ross se audì sbucnetul unui corp greu, ce picase dintr'o mare înălțime.

IV.

A doua di pescarii Niprului, aruncând mrejele în apele rîului, scóse la mal cadavrele înecaților. Hrițco era legat de legăturile Hymeneei țĕsute de natură din pĕrul miresei sale, unindu-se cu ea precum pe pămĕnt asemenea și în împĕrăția drepților.

Tot în acel loc, unde au fost ei găsițī, se află și astădī o pesceră adêncă, pe jumĕtate înecată în apă, numită pescerea Sirenei. Ér când vêntul sbuciumă apele rîului, valurile se isbesc cu plesnet în întunerecul acelei văgăunī, și atuncī din fundul ei se aude un sunet trist și melodios, ca și cum ar fi de sub pămênt. Locuitorii malurilor rîului cred cu superstiție în legenda, că acea voce e vocea sirenei Niprului, ce ademenesce pe călĕtor aprópe de mal, ca sĕ-'i încolătăcéscă pĕrul și sĕ-'l ducă în fundul apelor în palaturile sale de rubinī și de topazī.

V.

Peste câte-va dile se duse unul din pădurarii codrului boerului Climenco sĕ vadă pe cameradul sĕu Nichita. Dér în loc de bojdeucă găsì numai o grămăgióră de cenușă. El se oprì uimit, uitându-se în jur, când atențiunea sa fù atrasă de o cétă de corbī, carī cu cărăiturī asurditóre se învêrtea în aer de-asupra stîncei pe lângă bojdeucă. El se suì pe vêrful stâncei și plecându-se se uità în jos. Atuncī zărì cadavrul sângeros al bietului Nichita, care rĕstologit prin bolovanii ascuțițī cu mădulările sdrobite spânzura aninat de cămașe de-asupra prăpăstiei. Éră un vultur, înfigĕndu-'șī căngile în orbitele ochilor, cu aripele întinse îșī apĕra nutremêntul sângerat de asaltul corbilor, carī cărăind de invidie îi trimitea a lor sudalme.

Decī cuvintele profetice ale bĕtrânului se împlinìră. Sufletul luì a sburat sĕ întêmpine în spațiul ceresc sufletul iubitei sale fiice, a floricelei codrului.

Chiralina.

Șede Lina, Chiralină,
Pe-un scaun colo'n grădină,
Nu sciu, cósă, orī descósă,
Orī se cată de frumósă.
Dér nicī cósă, nicī descósă,
Nicī se cată de frumósă,
Ci-șī învrêstă-o cununiță.
C'un firuț de tămăiță.
Pe când cununa'nvrêsta
Din ochī mereu lăcrima,
Er maică-sa o'ntreba;
— „Ce eștī, dină, supĕrată
Și stai de tine uitată?“
Éră fata-i rĕspundea:
— „Uită, maică, p'aicea
Și caută ce-i vedea!“
— „N'ai frică draga mamii,
Că-s cureche rĕsădite
Orī rugī de mac înflorite“.
— Éră Lina rĕspundea:
„Nu vedī bine maica mea!
C'aceia-s Turcii, păgânii,
La mine mamă-or veni“.
— „Du-te Lină'n cea stupină
Și ședī lângă cea fântână
La umbră de mătăcină!“
N'apucà vorb'a gata,
Étă Turci-s aicea;
Décă Turcii au sosit
Maica Linei li-a grăit:
„Turcilor, bine venițī,
Dér venițī, ca sĕ prândițī!“
— „Noi n'am venit să prândim
Că am venit sĕ pețim“.
— „Décă nu vrețī a prândi
La mine nu vețī peți,
Că de când fiica mi-a murit
Iérbă verde-i pe mormênt.
De nu-mī credețī cuvêntul,
Venițī vedețī mormêntul!“
Când înapoi a plecat
Étă, că s'a întêmplat:
Că un câne de Turc bĕtrân
Nu se tacă și sĕ trécă,
Trase murgul la stupină,
Dă 'n umbră de Chirilină.
El din grai așa-a grăit:
„Turcilor, fĕrtaților,
Incetațī și nu plecațī,
Că-ī aicī ce căutațī!“
Turcii toțī s'au înturnat,
In stupină s'au băgat

tenesce dela tată la fiu. Acesta este astădĭ un adevĕr, care s'a constatat prin numĕróse esperienţe ale doctorilor.

In Elmira (New-York) au fost cercetaţĭ prin doctorĭ 4000 de robĭ, şi s'a aflat, că dintre aceştia 1820 au avut părinţĭ beţivĭ. Beţia moştenită dela părinţĭ i-a dus pe ei la relele, pentru carĭ aveau acum sĕ sufere robia. Doctorul Rossi a făcut cercetare cu 71 rĕufăcĕtorĭ, şi a aflat, că dintre aceştia 20 au avut tătânĭ beţivĭ, ér 11 mame beţive. Baer a calculat, că dintre 92.837 de rĕufăcĕtorĭ, câţĭ se aflau în 1876 în temniţele Germaniei, 38 713 moşteniseră patima beţiei.

Interesante sunt şi următórele constatărĭ, făcute de bărbaţĭ specialiştĭ:

După Baer, dintr'o sută de hoţĭ sunt beţivĭ 52, dintr'o sută de jăfuitorĭ sunt beţivĭ 43, ér dintr'o sută de ucigaşĭ sunt beţivĭ 41. — Marro a aflat, că după fiă-care sută de jăfuitorĭ se vin 81, de înşelătorĭ 79, de bătăuşĭ 78, de hoţĭ 75, şi de ucigaşĭ 62 beţivĭ. — Gallavardin încă a făcut cercetărĭ şi a aflat, că dintr'o sută de bătăuşĭ sunt beţivĭ 88, dintr'o sută de hoţĭ 75 şi dintr'o sută de desfrênaţĭ sunt beţivĭ 63. — Lambroso încă s'a ocupat cu compunerea uneĭ statistice de acest fel, şi a aflat, că în Belgia după fiă-care sută de rĕufăcĕtorĭ se vin 27 beţivĭ; în New-York dintre 49.423 de acusaţĭ, 30.509 erau beţivĭ. — Bertrand spune, că dintre rĕufăcĕtorii din Olanda, patru din cincĭ părţĭ sunt închişĭ numai din causa beţiei.

In Elveţia trei din patru părţĭ ale rĕufăcĕtorilor sunt beţivĭ. In Anglia, din suma totală a celor condamnaţĭ la închisóre, mai bine ca trei din patru părţĭ sunt beţivĭ. In Francia, după socotéla lui Guillemins, jumĕtate dintre rĕufăcĕtorĭ sunt beţivĭ.

Interesant este cu deosebire ceea ce ne spune statisticianul Dixon. El spune, că în cercul St. Johnsburg (America), care este relativ cel mai împopulat între tóte cercurile, *de anĭ de ḑile nu s'a ivit o singură crimă*. Acésta o atribue împrejurărei, că *acolo este cu desĕvêrşire oprită* beutura de rachiu, ér bere şi vin se póte lua, *ca medicină*, numai din farmacii şi numai la ordinul doctorului, dér nicĭ aşa nu-i este ertat farmacistului sĕ vêndă din aceste beuturĭ înainte de-a fi dobêndit învoirea primarului orăşenesc.

Cel mai mult alcohol se consumă astădĭ în Francia, de unde şi vine, că poporaţiunea acestei ţĕrĭ, în loc de-a se spori, se împuţinéză.

Lunier a aflat, că dintre o sută de beţivĭ, s'au sinucis: în Francia 17, în Saxonia 10, în Rusia 38, în Dania 17, în Prusia 9, în oraşul Berlin 25.

Beţia a fost în tóte timpurile pricina celor mai îngrozitóre crime. pĕcate şi nenorocirĭ ale omenimei. Vécurĭ întregĭ statele şi popórele au lăsat sĕ se rĕspândéscă acéstă înfricoşată bólă, fără de-a lua nicĭ o mĕsură în contra ei. Abia acum, când mucul a ajuns la deget, când s'a adeverit mai pe sus de orĭ-ce îndoială, că nicĭ temniţele cele grele, nicĭ baionetele gendarmilor din tótă lumea nu vor puté face sĕ scadă numĕrul crimelor şi fărădelegilor, pe cât timp nu se va pune pedecă înfricoşatei bóle a beţiei: abia acum, ḑicem, s'au deşteptat guvernele ţĕrilor şi au început sĕ ia mĕsurĭ pentru împedecarea beţiei.

Mai ales de un an de ḑile încóce, în tótă lumea bărbaţii de stat şi legislaţiunile, ca şi la comandă, s'au deşteptat de-odată şi în modul cel mai serios se ocupă cu luarea de mĕsurĭ pentru a pune odată marginĭ marelui pericol, ce ameninţă statele şi popórele prin lăţirea alcoholismului.

In Austria cu o jumĕtate de an înainte s'a adus lege aspră pentru încetarea beţiei. In Anglia, Sir William Harcourt a presentat în luna acésta proiectul de lege, prin care se intenţionéză împedecarea alcoholismului, care forméză unul din cele mai grele pĕcate ale naţiunei englese.

In Belgia încă a luat în timpul din urmă alcoholismul aşa marĭ întinderĭ şi a făcut atâtea devastaţiunĭ, încât guvernul a început a fi serios îngrijat de acest pericol. Intr'una din şedinţele din urmă ale senatului belgian, Lejeune, fostul ministru de justiţiă, a arătat, că pentru o poporaţiune de abia 6 milióne suflete, se afla 171,000 cârciume, aşa că *tot la 35 de locuitorĭ se vine o cârciumă*. Vorbirea lui Lejeune a produs o îngrijire aşa de mare, încât guvernul numai decât a şi ales o comisiune, care sĕ lucreze un proiect de lege, prin care cu asprime sĕ se împedece beţia. — In Germania încă voesc sĕ schimbe legea pentru spirt din 1887, şi o lege specială în privinţa acésta este deja în lucrare.

Vedem dér, că tóte naţiunile din lume privesc în rachiu un mare duşman al lor. Românii mai ales ar trebui sĕ şi-o însemne bine acésta, căcĭ de nu vor vedé pericolul şi de nu se vor păzi ei înşi-şĭ pe sine, stăpânirea jidano-maghiară sigur, că nu-i va păzi!

POVEŢE.

Cum se prepară pânea de ţĕrîţe. Din tăina de grâu necernută luăm 1—4 chile, după cum facem pentru mai multe séu mai puţine persóne, şi într'un vas facem cu apă fierbinte un aluat, pe care-l punem sĕ stea peste nópte la un loc cald. In acest aluat nu se pune nicĭ sare, nicĭ altceva. A doua ḑi facem din aluat pânişóre, le punem în cuptorul ars, ca pentru pânea obicĭnuită, şi le lăsăm acolo $1^1/_4$—$1^1/_2$ óre. Scoţênd pânea cóptă din cuptor, o punem 3—4 secunde în apă ferbinte, apoi érăşĭ trebue uscată în cuptor. Pânea cóptă sĕ se păstreze într'un loc rĕcoros şi, decă cója ar fi prea tare, sĕ se acopere cu o pânză udă.

Kneipp recomandă acéstă pâne ca un bun mijloc de întărire. Ḑice, că a cunoscut mulţĭ ómenĭ, carĭ au mâncat şi mănâncă cu multă plăcere acéstă pâne, şi spun, că aduce servicii escelente: întăresce stomacul, uşuréză mistuirea şi vindecă de hemoroide (trânjĭ). Unora nu li-a plăcut la început acéstă pâne nesărată, dér mai târḑiu s'au dedat cu ea aşa de tare, încât nicĭ nu voiau sĕ audă de altă pâne.

*

Supă de pâne. Se ia pâne négră de sĕcară, se taie în felióre micĭ şi acestea se prăjesc la foc, aşa ca pânea sĕ se usuce cât mai bine. Feliórele astfel uscate se sdrobesc apoi, dér nu prea mărunt. Din pânea astfel sdrobită se iau 2—3 lingurĭ, se amestecă în supă ferbinte de carne, se presară cu puţină sare, séu nu se pune sare de loc, şi apoi se mănâncă. Unii fac însĕ şi numai aşa, că iau apă fiértă şi presară în ea praful de pâne, adăugênd puţină sare şi unsóre. In locul apei se póte întrebuinţa şi lapte. care e mai hrănitor şi decât supa de carne.

Supa de pâne are un gust escelent, hrănesce fórte bine şi nu produce multe gazurĭ. Se póte recomanda orĭ-cui, mai ales însĕ celor anemicĭ (lipsiţĭ de sânge), copiilor slabĭ, bolnavilor şi bĕtrânilor, deórece se mistue uşor şi se ḑice, că nu esistă o supă mai hrănitóre şi mai întăritóre, ca acésta. Preotul Kneipp este convins, că decă s'ar cunósce şi s'ar întrebuinţa acéstă supă de pâne, mulţĭ ómenĭ nefericiţĭ şĭ-ar găsi sănĕtatea. Orĭ cine ar puté-o face, căcĭ e cea mai eftină şi lesne de făcut.

O anecdotă despre Costache Negri.

Nu de mult trăia în T.-Ocna un jidan cinstit, pe care-l ajunsese bĕtrâneţele cu o casă de copii şi sĕrac lipit-pămêntului.

De acea, nicĭ femeia lui nu-i mai dedea răgaz, mereu îl necăjea:

— Mĕi Leiba, mĕi, tare eştĭ un prost, mĕi!

— Da, de ce Ruhlă?

— Apoi nu veḑĭ, că eştĭ bĕtrân, mĕ, şi n'ai nicĭ măcar o casă, mĕ?

— Şi ce vrei sĕ fac?

— Acuma nu mai poţĭ face nimic, e prea târḑiu! Decă n'ai fost tu în stare sĕ înşelĭ vre'un Român, — că acum ai avea case, colo, pentru bĕtrâneţe.

— Lasă, Ruhlă, lasă, nu mĕ mai supĕra, sciu eu ce sĕ fac.

— Ce ţi-a mai dat în cap?

— Ĕcă, am sĕ fac o jalbă la Dumneḑeu, sĕ'i spun, că am fost jidan cinstit, n'am înşelat nicĭ un Român, şi sĕ'mĭ dea câte-va parale, ca se'mĭ fac şi eu o casă. Nu ḑic bine, Ruhlă?

— Fă cum scii, şi lasă-mĕ în pace.

* * *

Se apucă Ovreiul şi scrise o jalbă de trei coţĭ, se duse şi o puse la măgură, şi, ca s'o ajungă Dumneḑeu cu mâna, o legă de vêrful unei prăjinĭ.

Trecù mult timp de atuncĭ. Dumneḑeu se vede, că nu cetise jalba, căcĭ bietul Leiba nu scăpase încă de cicăleala Ruhlei.

— Câte parale ţĭ-a dat Dumneḑeu, Leiba, hei?

— Tacĭ, Ruhlă, tacĭ, nu supĕra pe Dumneḑeu, că nu ni-o mai da pe urmă nimic.

— Prost! îi ḑicea Ruhla, dându-i cu tifla.

— Vei vedé tu, lasă!

* * *

După ce jalba stĕtù vre-o jumĕtate de an în prăjină, de înghiţi multă plóie şi zăpadă, norocul făcù, într'o ḑi de Pascĭ, sĕ se urce Costache Negri cu câţĭ-va prietenĭ ai sĕi, ca sĕ se plimbe la măgura, cunoscutul schit de pe muntele cu acelaşĭ nume, din Têrgu-Ocna.

Vĕḑênd hârtie în vêrful prăjinei, puse de 'i-o dĕdù jos, căută pe cine-va, care sĕ i-o tălmăcéscă în românesce, şi chiar de a doua ḑi trimise după jidan.

— Ei scii, că Dumneḑeu ţĭ-a primit jalba? şi vĕḑênd, că ai fost om cinstit, că n'ai înşelat nicĭ un Român, mi-a recomandat-o mie spunêndu-mĭ sĕ-ţĭ dau cincĭ-ḑecĭ de galbenĭ, cu carĭ sĕ-ţĭ facĭ o casă.

— Sĕrut mâna d-tale, boerule, ḑise jidanul căḑêndu-i ea genunchĭ.

— Mulţumesce lui Dumneḑeu, Leiba, nu mie; el mi-a dat cei cincĭ-ḑecĭ de galbanĭ pentru tine.

— Veḑĭ, boerule, eu am spus bine Ruhlei mele, că n'o sĕ mĕ lase Dumneḑeu.

— Nu, nu, Dumneḑeu nu lasă pe ómenii cinstiţĭ, ḑise Costache Negri.

— Da bine măcar, că a făcut în ciuda Ruhlei! Sĕrut mâna, boerule, mĕ duc sĕ-ĭ spun şi ei.

Şi plecă jidanul, plin de bucurie, la bordeiul lui:

— Ruhlă, Ruhla mea, unde eştĭ tu? nu mĕ audĭ tu, fă? chiemă jidanul plin de ifos.

— Ce ţi'i mĕ, ce te-a apucat? întrebă Ovreica neobicĭnuită cu tonurĭ autoritare dela bărbatu-sĕu.

— Vino degrabă încóce; ţĭ-am adus o veste bună.

— Ei, ce? ér vre-o prostie!

— Tacĭ, Ruhlă, tacĭ; veḑĭ tu asta? ḑise el închiḑênd din ochĭ şi rînjindu-se la fişicul de galbenĭ.

— Ce i asta, mĕ? întrebă Ruhla, cu ochii peste mĕsură deschişĭ.

— Ce sĕ fiă, ĕcă: ḑece, douĕ-ḑecĭ, trei-ḑecĭ, trei-ḑecĭ şi cincĭ, patru-ḑecĭ, şi.... cincĭ-ḑecĭ, isprăvi jidanul, lungind vorba la sfîrşit

— Şi spune odată de unde îi ai, i-ai furat?

— Furat, eu? Leiba îi jidan cinstit!

— Atuncĭ?

— Nu ţĭ-am spus eu sĕ nu superĭ pe Dumneḑeu, că el n'are sĕ ne lese?

— Ei, şi l'am supĕrat?

— Nu aşa tare, Ruhlică dragă, că el a luat jalba mea, şi a dat lui conu Costachi Negri sĕ ne dea cincĭ-ḑecĭ de galbenĭ, ca sĕ ni facem case.

— Ei vei! Leiba, şi eu rîdeam de tine!

— Când îţĭ spuneam eu!... ḑise Ovreiul îngâmfat.

— Da bun om trebue sĕ fiă la Dumneḑeu conu Costachi Negri!

— D'apoi cum!

— Bun, bun, dér óre nu i o fi dat Dumneḑeu şéi-ḑecĭ de galbenĭ, şi el ni-a dat nouĕ numai cincĭ-ḑecĭ?

Laura Vampa.

Literatură.

Memoriĭ din 1848/49 de Vasilie Moldovan, broşură elegantă, de 11 cóle, format 8°. Preţul unui esemplar e: 50 cr. séu 1 corónă, plus 5 cr. porto poştal; pentru România şi streinătate *1 franc 50 banĭ.* Comandele se pot face la adresa: *Traian H. Pop*, publicist, *Braşov* (Brassó) séu la *administraţia „Gazetei Transilvaniei“*.

Şi pe fată o-au luat,
Ér părinţii i-au tăiat:
Cole'n casă la cel prag
Taiă p'al ei tată drag,
Er pe maică-sa o luară
Şi în tindă o tăiară.
Ea din grai aşa ḑicea:
— „Turcilor, păgânilor,
Lăsaţi-mĕ puţintel
Sĕ şterg sângele mamii,
Cu vêrvuţul cosiţii;
Sĕ şterg sângele tatii
Cu cornuţul zadii!“
Când de mână o-au luat
Turcilor ér li-a strigat:
„Mai lăsaţi-mĕ de mână
Sĕ mĕ bag în cea stupină,
Ca sĕ-mĭ slobod stupiţii
Ca sĕ-mĭ cânte părinţii,
Fiă-care'n glasul sĕu
Decă nu-i pot cânta eu!“
Deră după ce-a plecat
Ér de mână o-a luat;
Când fù locul la un loc
La ţĕrmurul rîului
La poduţul Prutului,
Ĕrăşĭ din grai a grăit:
— „Cinstită nănaşă mare
Lasă-mĭ mâna de-a drépta
Sĕ-mĭ ridic eu rochia;
Veḑĭ bine că s'a uda,
Şi cinstite nănaş mare
Lasă-mĭ mâna de-a stânga
Să-mĭ tocmesc cununiţa
Că veḑĭ bine c'a pica
Mare apă o-a mâna“
Când de mână o-au lăsat
In apă s'a aruncat
Şi din gură-a cuvêntat:
— *„Decât robă Turcilor
Mai bin' hrană pescilor
Şi rugină pietrilor.“*
Unde ea s'a asvîrlit
Mândru brad a răsărit
Câţĭ pe acolo trecea
Pene din brad îşĭ rupea
Chiralinei mulţumea.
Cine-a rĕsădit penele
Iértă-i dómne, pĕcatele,
Cine-a răsădit bradul
Iértă-i Dómne sufletul.

Boerenĭ, 1895.

Constantin Mann.

Domnii abonenţĭ ai „Gazetei“ îşĭ potŭ procura acéstă scriere *de-odată cu reînoirea abonamentului trilunarŭ la foiă.*

*

Caleidoscop literar, fantasii, suvenirĭ şi episóde, de *Constantin de Stamati-Ciurea.* Opul, apărut sub acest titlu, conţine mai multe istorisirĭ fórte frumóse, din carĭ reproducem una în foiletonul nostru de astădĭ. Are 480 pag. şi costă 1 fl. 50 cr. (3 francĭ.)

*

Nou! este titlul unei frumóse colecţiunĭ de scrierĭ diverse, de *Laura Vampa.* — 165 pag. Preţul 2 lei. Anecdota despre Costache Negri, reprodusă în numěrul nostru de astădĭ, póte sě dea orĭ-cui o orientare cu privire valórea acestei scrierĭ.

Credinţe deşerte.

Audite la poporul român din Boerenĭ şi jur.

1) Când vréi sě te mutĭ cu oile, e bine sě iai şi o gliă de lut, căcĭ la din contră rěmâne mana laptelui şi se perde.

2) Décă mănâncă cineva creerĭ de cuc, e călětor ca cucul.

3) Cu băţul, cu care ai despărţit un şerpe de vre-un verme, pe care a voit sě-l mănânce, poţĭ despărţi pe doi ibovnicĭ (amoresaţĭ).

4) Marţĭ séra nu e bine sě tórcă femeile, pentru-că vine *Marţolea.*

5) Când vre-o femeiă nu póte nasce, tragă clopotu într'o dungă şi va isbuti.

6) Când punĭ cloşca pe ouă, nu e bine sě fiă trecut de améd, nicĭ sě fiă di de post, căcĭ toţi puii vor fi cocoşĭ.

7) Nu spune în casă, că ai vědut lună nouă, căcĭ se sparg vasele.

8) Nu e bine sě asmuţĭ cânii nóptea prin ferésträ, căcĭ te duce ciuma.

9) Bărbatul şi soţia, carĭ au perdut ceva, de vor mânca de-odată din aceeaşĭ bucată de pâne, vor afla de-odată lucrul perdut.

10) Femeia, când îşi pune torturile în ciuběr, sě nu sufere Ţiganĭ în casă, ca sě nu-i rěmână torturile tot negre.

11) Décă móre cineva, despre care s'a credut, că e strigoiu, de cumva e bărbat sě-i punĭ în mormênt îmblăcii, ér de cumva e femeiă sě-i punĭ furcă şi fus, ér în grópă sě-l punĭ pe strigoiu cu faţa în jos, căcĭ la din contră vine acasă.

12) Décă vine vreme grea şi cade şi grindină, pune sěcurea séu alt fier ascuţit cu tăişul în sus, căcĭ se va opri.

13) Nicĭ-odată nu mătura séra în casă, căcĭ măturĭ somnul copiilor.

14) Dela Pascĭ până la Rosale nu e bine sě aruncĭ apă către uşă, pentru-că udĭ sufletul morţilor din acea casă şi nu le place.

15) Când te reîntorcĭ dela grópă, după ce ai petrecut mortul, aruncă în pod o bucată de pâne, séu un pup rěmas dela mort, ca sě nu se ducă norocul mortului.

(Va urma).

MULTE ŞI DE TOATE.

Barnato, regele minerilor.

Inainte cu câte-va dile Parisul a avut fericirea de-a vedé pe Barnato, regele minerilor. Pentru ómenĭ, carĭ nu s'au ocupat cu evenimentele din Africa de Sud, numele acesta n'are nicĭ o importanţă, dér din contră, el este popular nu numai la Capul de bună speranţă, ci şi în Londra, căcĭ Barnato e o putere, care numěră mult pe piéţa productelor de mine.

Inainte cu 20 de anĭ Barnato nu poseda mai mult ca 15 fl. şi servia ca clovn, cu doi măgarĭ instruaţĭ, la un circus, ce umbla prin lume. Astădĭ el are o avere de 300 milióne fl. In anul 1875 circul ajunse din Anglia în oraşul Kimberley din Africa sudică, unde însě făcŭ negóţe atât de rele, încât fŭ silit sě se disólve. Directorul şi soţia lui o tuliră cu cassa pe ascuns, lăsând personalul, între care era şi clovnul Barnato cu cei doi măgarĭ instruaţĭ, în cea mai mare miseriă. Paiaţul întristat se suia acum pe un măgar, acum pe celalalt şi călărea pustiu prin împrejurimea oraşului.

Cu ocasiunea unei astfel de plimbărĭ pe un câmp pustiu Barnato dědŭ cu ochii de o pétră lucitóre. O ridică, o arătă unui băieş pricepětor, şi ce sě vedĭ? Pétra era un diamant. Barnato îmbrăţişă de bucuriă pe amêndoi măgarii, carĭ cu tótă înţelepciunea lor nu-şĭ puteau esplica lucrul. Apoi se puse în companiă cu minerul (băieşul) pricepětor şi-şĭ vêndŭ pétra pentru 20,000 florenĭ. Cumpěră apoi câmpul unde aflase pétra.

Câmpul acela era o comóră întrégă, dér Barnato vêndŭ la început numai puţine petri, ca sě nu atragă atenţiunea generală asupră-şĭ. Cu timpul şi cu încetul el cumpěră încă şi alte câmpurĭ dimprejur, şi într'o bună diminéţă se tredì că-i milionar.

Perióda acésta de transiţiă ţinŭ trei anĭ. Mai târdiu Barnato încredinţă esploatarea posesiunei sale unei societăţĭ pe acţii, ai cărei directorĭ sunt: el, Sir Cecil Rhodes şi încă un al treilea domn. Fiă-care dintre ei trage o léfă anuală de 250,000 florenĭ.

Când se descoperiră minele de aur dela Johannesburg, Barnato repeţì încă odată strategica sa, care-i succese atât de bine la Kimberley: el cumpěră atâta pământ cât numai putŭ, înfiinţă societăţĭ, întroduse acţiile în Londra şi devenì regele minelor. Astădĭ clovnul de odinióră posedă o avere proverbială, care în fiă-care óră cresce. Ce a făcut milionarul cu măgarii înţelepţĭ, nu se scie.

*

O întêmplare curiósă.

Din oraşul Amsterdam se scrie, că la petrecerea de séră arangiată la 24 l. tr. în palatul regesc olandes, regina-regentă conversà timp fórte îndelungat cu un oficier tiněr întors din India, care în Mai 1890 avŭ o întêmplare fórte curiósă. Oficierul se chiamă Wittich, şi el în timpul amintit, aflându-se chiar pe Marea roşiă, n călětoriă spre casă, sărì de pe vaporul, care'l ducea, în mare, pentru ca sě mântuéscă pe un soldat, care din nebăgare de sémă cădŭ în mare. Soldatul cu tóte aceste se înecà şi vaporul pierdŭ din ochĭ pe oficierul curagios. Il căută timp de trei óre, însě nu'l află.

Oficierul într'aceea se luà de-a notul în direcţiunea ţěrmurilor africanĭ şi după-ce petrecŭ 7 óre pe marea, care furnica de sovalĭ (pescĭ, carĭ mănâncă ómenĭ), ajunse în fine ars de sóre şi slăbit peste měsură la un far.

De aci merse la Suez şi-şĭ continuà călětoria spre Olanda, unde rudeniile îl ţineau ca mort.

După cât-va timp din nou se întórse în India, servì în 1892 şi 1893 în Atjeh, unde prin bravura sa militară îşĭ câştigà ordinul militar „Willem“.

In a. 1894 luà parte la espediţiunea contra Lombokului, fŭ însě nimerit de două glónţe cu ocasiunea asaltului făcut asupra celei din urmă fortăreţe balinesă. Dér şi rănit şi cădut la pământ, el încuragia pe soldaţii sěi la asalt.

In urma ranelor a fost silit bravul oficier sě părăséscă serviciul militar.

Călendarulŭ septěmanei.

APRIL are 30 dile. PRIER.

Dilele	Călend. Iul. v.	Călend. Gregor.
Dum.	30 S. apost. Iacob	12 M. Pancraţiu.
Lunĭ	1 S. m. Mochiu.	13 Servatius
Marţĭ	2 Ad. m. Atanasie.	14 Bonifatius
Mer.	3 S. m. Timoteiu	15 Sofia
Joi,	4 S. m. Pelagia	16 M. I Nep.
Vin.	5 S. m. Irina	17 Pascal
Sâm.	6 Sf. şi dreptul Iov.	18 Venanţiu

Têrgulŭ de rîmătorĭ din Steinbruch.

La 6 Mai n. 1895

Starea rîmătorilorŭ a fost de 156.535 capete, la 7 Mai au intratŭ 1333 capete şi au eşit 1327 rěmânêndŭ la 8 Mai un numěr de 156.543 capete.

Se notéză marfa: unguréscă veche grea dela 43.— cr. până la 44.— cr marfă unguréscă tineră grea dela 45.— cr. până la 46.— cr., de mijloc dela 44.1/2 cr. până la 45.1/2 cr. uşóră dela 46.— cr. până la 46.1/2 cr.

Marfă ţěrănéscă grea dela 43.— până la 44.1/2 cr. de mijloc dela 43.1/2 cr. până la 45— cr. uşóră dela 45.— cr. până la 45.1/2 cr.

Marfă sêrbéscă, grea dela 45.— cr. până la 45 1/2 cr. Transito, mijlociă grea dela 45.— cr. până la 45 1/2 cr. transito uşóră dela 44.— cr. până la 45.— cr.

Bursa de Bucuresci

din 8 Mai n. 1895.

Valorĭ	Dobânda.	Scad. cup.	Cu banĭ gata
Rentă română perpetuă 1875	5%	Apr.-Oct.	100.1/4
Renta amortisabilă	5%	„ „	98 1/2
„ „ (Impr. 1892 . . .	5%	Ian.--Iul.	99 1/2
„ „ din 1893	5%	„ „	99 1/2
„ „ 1894 int. 6 mil.	5%	Apr.-Oct.	95 —
„ „ (Impr. de 32. 1/2 mil.	4%	Ian.-Iulie	85.3/4
„ „ (Impr. de 50 mil.	4%	„ „	88 5/8
„ „ (Imp. de 274 m 1890	4%	„ „	88.3/4
„ „ (Imp. de 45 m. 1891	4%	„ „	88 5/8
„ „ (Im. de 120 iul. 1894	4%	„ „	88 5/8
Oblig. de Stat (Conv. rurale).	6%	Mai-Nov.	103 1/2
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10	„ „	280.—
Oblig. comunei Bucurescĭ 1883	5%	Ian.--Iul.	96.3/4
„ „ „ din 1884	5%	Mai-Nov.	—.—
„ „ „ din 1888	5%	Iun.-Dec.	—.—
„ „ „ din 1890	5%	Mai-Nov.	97 -
Scrisurĭ fonciare rurale . . .	5%	Ian.-Iulie	92 7/8
„ „ urbane Bucurescĭ	6%	„ „	101 1/2
„ „ „ „	5%	„ „	89 5/8
„ „ „ Iaşĭ . .	5%	„ „	80.3/4
Oblig. Soc. de basalt artificial	6%	„ „	98 -
	V. N.		
Banca Rom. ult. div. fr. 12.81	500	150 v	—.—
Banca Nation. ult. div. 86.—	500	într. v.	1587.
Banca agricolă	500	150 v.	136.-
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	într. v.	410.—
Naţionala de asig. ult. div. 43 lei	200	„ „	435 —
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30	250	„ „	360.--
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 15 l.	250	„ „	140. -
Soc. Rom. de Hârtie ult. —	100	„ „	—.—
„Patria“ Soc. de asig. ult d. 4 lei	100	„ „	100. -
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	„ „	—.—
„ „ „ „ 2 em. u. d. 0	100	„ „	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 lei	[illegible]	„ „	—.—
„Bistriţa“ soc. p. f. hârtii 30	[illegible]	„ „	—.—
Societ. p. const. de Tramways	[illegible]	„ „	—.—
20 francĭ aur			20 07

SCOMPTURĬ:

Banca naţ. a Rom.	6%	Paris	2 1/2%
Avansurĭ pe efecte	7%	Petersburg . .	4 1/3%
Casa de Depunerĭ	7 1/2	Berlin	3%
Londra	2%	Belgia	3%
Viena	4%	Elveţia	3%

Cursul losurilor private

din 8 Mai 1895.

	cump.	vinde.
Basilica . . .	8.—	8.40
Credit	199.75	200 75
Clary 40 fl. m. c. . .	59.—	60.—
Navig. pe Dunăre . .	140.—	150.—
Insbruck	27. –	—.—
Krakau	27.75	28.10
Laibach	22.75	23.25
Buda	63.—	65.--
Palffy	59.—	59.25
Crucea roşie austr. .	17.70	18.—
dto ung. . .	11.50	12.--
dto ital. . .	13.50	14.—
Rudolf	24 50	25. –
Salm	71.50	73 50
Salzburg	27.50	28.—
St. Genois . . .	73 —	74.—
Stanislau	42.75	46.—
Trieitine 4 1/2% 100 m. c.	150.—	—.—
dto 4% 50 .	70. –	—.—
Waldstein . . .	54.—	—.—
Sêrbescĭ 3% . . .	41 50	42.50
dto de 10 francĭ	—.—	—.—
Banca h. ung. 4%	131.50	132 —

Preţurile cerealeor din piaţa Braşovŭ.

Din 10 Mai st. n. 1895

Měsura séu greutatea	Calitatea.	Valutaa triacă. fl.	cr.
1 H. L.	Grâu cel mai frumos	6	20
„	Grâu mijlociu . .	5	50
„	Grâu mai slab . .	5	—
„	Grâu mestecat . .	4	—
„	Sěcară frumósă .	3	70
„	Sěcară mijlociă .	3	30
„	Orz frumos .	4	10
„	Orz mijlociu .	3	60
„	Ověs frumos .	2	50
„	Ověs mijlociu .	—	—
„	Cucuruz.	4	80
„	Mălaiu	4	80
„	Mazěre	6	—
„	Linte	7	—
„	Fasole	5	50
„	Sěmênţă de in . .	10	—
„	Sěmênţă de cânepă	4	80
„	Cartofĭ	1	40
„	Măzěriche	—	—
1 kilă	Carnea de vită . .	—	44
„	Carnea de porc . .	—	48
„	Carnea de berbece	—	—
100 kil.	Sěu de vită próspět	23	—
	Sěu de vită topit	33	—

Bursa de mărfurĭ din Budapesta.

din 8 Mai n. 1895.

Sěminţe	Calitatea per Hect.	Preţul per 100 chilogr. dela	până
Grâu Bănăţenesc	80	7.50	7.55
Grâu dela Tisa	80	7.55	7.60
Grâu de Pesta	80	7.50	7.55
Grâu de Alba-regala	80	7.50	7.55
Grâu de Bácska	80	7.60	7.65
Grâu ung. de nord	80	.—	.—

Sěminţe vechĭ orĭ nouě	soiul	Calitatea per Hect.	Preţul per 100 chilgr. dela	până
Sěcară		70—72	6.35	6 40
Orz	nutreţ	60—62	6.40	6 60
Orz	de vinars	62.64	6.65	6 90
Orz	de bere	64.66	7.10	8.10
Ověs		39.41	6.85	7.10
Cucuruz	bănăţ.	75	.—	.—
Cucuruz	altŭ soiu	78	.—	.—
Cucuruz	„	—	.—	.—
Hirişcă	„	—	—.—	—.—

Preţul pe 100 chilograme.

Productediv.	Soiul	Cursul dela	până
Sem. de trif.	Luţernă ungur.	36 —	41.—
—	francesă		—.—
—		—.—	—.—
„	roşiă	57.—	64.—
Oleu de rap.	rafinat duplu	—.—	—.—
Oleu de in		—.—	—.—
Uns. de porc	dela Pesta	47.—	47.50
„	dela ţéră	—.—	—.—
Slănină	svêntată	41.—	41.50
„	afumată	45.—	46.—
Sěu		—.—	—.—
Prune	din Bosnia în buţĭ	9.—	9.50
„	din Serbia în sacĭ	8.50	9.—
Lictar	slavon nou	17 50	18.—
„	bănăţenesc	—.—	.—
Nucĭ	din Ungaria		
Gogoşĭ	unguresci		
„	sêrbescĭ		
Miere	brută	—.—	—.—
„	galbină strecurată	—.—	—.—
Ceară	de Rosenau	—.—	—.—
Spirt	brut	—.—	—.—
„	Drojdiuţe de spirt	—.—	—.—

Proprietar: **Dr Aurel Mureşianu.**

Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**